

Lagrådsremiss

Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 29 augusti 2019

Anders Ygeman

Magnus Corell
(Infrastrukturdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag till ändringar i lagen om elektronisk kommunikation och offentlighets- och sekretesslagen för att kunna skydda Sveriges säkerhet vid användning av radiosändare.

För att få tillstånd att använda radiosändare och för att få medgivande till överlåtelse eller uthyrning av sådana tillstånd ska det vara en förutsättning att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Vidare ska tillstånd kunna förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet. Dessutom ska tillstånd kunna återkallas eller tillståndsvillkor ändras omedelbart om det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Bestämmelserna ska inte gälla för tillstånd för utsändningar som kräver tillstånd enligt radio- och tv-lagen.

Säkerhetspolisen och Försvarmakten ska kunna överklaga beslut i tillståndsfrågor som berör Sveriges säkerhet.

Det föreslås också sekretessbrytande bestämmelser för att möjliggöra nödvändigt informationsutbyte mellan Post- och telestyrelsen, Säkerhetspolisen och Försvarmakten i tillståndsfrågor som berör Sveriges säkerhet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2019.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	4
2.2	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	9
3	Ärendet och dess beredning	12
4	Rättsliga utgångspunkter	12
4.1	Yttrandefrihet	12
4.2	Lagen om elektronisk kommunikation	14
4.3	Säkerhetsskyddslagen	19
4.4	Lagen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster	20
4.5	Cybersäkerhetsakten	20
4.6	EU:s förordning om granskning av utländska direktinvesteringar	22
5	Det finns behov av att skydda Sveriges säkerhet vid radioanvändning	23
6	Radioanvändning ska inte få orsaka skada för Sveriges säkerhet	26
7	Sekretess och partsinsyn	33
8	Överklagande	37
9	Ikraftträdande	40
10	Konsekvenser	40
11	Författningskommentar	43
11.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	43
11.2	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	48
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92)	50
Bilaga 2	Utdrag av betänkandets lagförslag	56
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	61
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Kompletterande förslag till betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92)	63
Bilaga 5	Promemorians lagförslag	64
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna	68

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6, 11, 23 och 24 §§, 7 kap. 6 § och 8 kap. 19 och 19 a §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 §¹

Tillstånd att använda radiosändare ska beviljas, om

1. det kan antas att radiofrekvenserna kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radio-kommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, *och*

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §,

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren, *och*

7. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd

av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns.

av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns. *Då gäller inte första stycket 7.*

Om tillståndet avser en viss radiosändare ska denna, tillsammans med avsedd radiomottagare, vara så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

11 §²

Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. det geografiska område som tillståndet avser,
5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
6. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
7. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, *samt*
8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §,
9. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.
9. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande, *och*
10. *krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet.*

Villkor enligt första stycket som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas, får meddelas endast om det krävs för att

1. undvika skadlig störning,
2. säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
3. skydda människors liv eller hälsa,
4. tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
5. tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster för vilka tillstånd meddelats enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas, får meddelas endast om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa, eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

² Senaste lydelse 2011:590.

Första stycket 10 gäller inte för tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

23 §³

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, *och*

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

4. förvärvaren av ett tillstånd att använda radiosändare inte tidigare har fått ett sådant tillstånd återkallat enligt 7 kap. 6 § första stycket 4,

5. det kan antas att förvärvarens radioanvändning inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet, och tillstånd har beviljats före den 1 december 2019, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

6. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Första stycket 4 och 5 gäller inte vid överlåtelse av ett tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen *föranleder*.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som *behövs på grund av* överlåtelsen.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är utan verkan.

24 §⁴

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första stycket, *andra stycket första meningen och fjärde stycket*

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första *och andra styckena, tredje stycket första meningen och*

³ Senaste lydelse 2010:497.

⁴ Senaste lydelse 2010:497.

ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare.

femte stycket ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

7 kap.

6 §⁵

Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller

5. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller

5. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

6. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 §.

Första stycket 4 gäller inte för tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–4 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

8 kap.

19 §⁶

En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. *Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.*

En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. *När ett beslut överklagas är myndigheten motpart i domstolen.*

⁵ Senaste lydelse 2010:497.

⁶ Senaste lydelse 2007:881.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Kammarrättens avgörande i ett mål enligt denna lag får inte överklagas.

19 a §⁷

Beslut enligt denna lag får överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och även av annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet.

Säkerhetspolisen och Försvarsmakten får överklaga beslut som gäller

1. beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller medgivande att överlåta eller hyra ut ett sådant tillstånd,

2. att förena tillstånd att använda radiosändare med villkor, eller

3. återkallelse av tillstånd att använda radiosändare eller ändring av villkor i ett sådant tillstånd.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2019.

2.2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)¹ dels att nuvarande 17 kap. 4 b och c §§ ska betecknas 17 kap. 4 c och d §§, dels att rubrikerna närmast före 15 kap. 3 § och 18 kap. 4 § ska lyda ”Sekretessbrytande bestämmelser”,

dels att rubrikerna närmast före 17 kap. 4 b och 4 c §§ ska sättas närmast före 17 kap. 4 c och d §§,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 15 kap. 3 a §, 17 kap. 4 b §, 18 kap. 4 a § och 19 kap. 3 b §, och närmast före 17 kap. 4 b § och 19 kap. 3 b § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

3 a §

Sekretessen enligt 1, 1 a eller 2 § hindrar inte att Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt 7 kap. 6 § första stycket 4 lagen om elektronisk kommunikation.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas

¹ Senaste lydelse av

17 kap. 4 b § 2011:779

17 kap. 4 c § 2018:1114

rubriken närmast före 17 kap. 4 b § 2011:553

rubriken närmast före 17 kap. 4 c § 2018:1114.

har företrädare framföra det intresse som sekretessen ska skydda.

17 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

4 b §

Sekretessen enligt 4 a § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende som avses där.

18 kap.

4 a §

Sekretessen enligt 2 § hindrar inte att Säkerhetspolisen lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt 7 kap. 6 § första stycket 4 lagen om elektronisk kommunikation.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företrädare framföra det intresse som sekretessen ska skydda.

19 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

3 b §

Sekretessen enligt 3 § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om

*vem som är sökande i ett ärende om
tillstånd att använda radiosändare
enligt 3 kap. lagen (2003:389) om
elektronisk kommunikation.*

Denna lag träder i kraft den 1 december 2019.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 12 oktober 2017 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur radiospektrumanvändningen kan planeras för 2027–2047 för att framtida behov av radiospektrum ska kunna mötas så effektivt som möjligt. Med anledning av det rådande allmänna säkerhetsläget skulle utredaren även se över den reglering som styr rätten att använda radiofrekvenser i de delar som avser samhällsviktiga aktörers intressen och föreslå de författningsändringar som behövs för att samhällsviktiga aktörers behov av radiofrekvenser ska tillgodoses och nationella säkerhetsintressen säkerställas i högre utsträckning. Utredningen tog namnet Utredningen om radiospektrumanvändning i framtiden. Den 21 januari 2019 överlämnade utredningen betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag i de delar som är relevanta för denna lagrådsremiss finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remitterats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Infrastrukturdepartementet (dnr I2019/00075/D).

Inom Regeringskansliet har promemorian Kompletterande förslag till betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92) utarbetats. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 5*. Promemorian har remitterats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissvaren och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Infrastrukturdepartementet (dnr I2019/00075/D).

I denna lagrådsremiss behandlas de förslag som utredningen har lämnat i avsnitt 8.4 i betänkandet (s. 243–254) om att det finns skäl att ta större hänsyn till Sveriges säkerhet i samband med prövning av tillstånd att använda radiosändare och de kompletterande förslag som har lämnats i promemorian. Utredningens förslag i övrigt bereds vidare i Regeringskansliet.

4 Rättsliga utgångspunkter

4.1 Yttrandefrihet

Enligt 2 kap. 1 § regeringsformen (RF) är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet och informationsfrihet. Med detta förstås frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor liksom att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden. Dessa friheter ges ett särskilt skydd i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL).

TF reglerar rätten att yttra sig och sprida information genom framför allt tryckta skrifter. YGL reglerar samma rätt avseende vissa andra medier, t.ex. ljudradio, tv och liknande överföringar.

Enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) gäller konventionen som lag här i landet med ändringar och tillägg som har gjorts genom ändrings- och tilläggsprotokoll. Enligt 2 kap. 19 § RF

får lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av konventionen.

Enligt artikel 10 i Europakonventionen ska var och en ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser. Utövandet av yttrandefriheten får dock underkastas sådana formföreskrifter, villkor, inskränkningar eller straffpåföljder som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till vissa angivna intressen, bl.a. statens säkerhet, den territoriella integriteten eller den allmänna säkerheten och till förebyggande av oordning eller brott.

YGL är tillämplig på bl.a. sändningar av program är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel (1 kap. 3 §). YGL:s föreskrifter om sändningar av program tillämpas också i vissa fall när information ur en databas, vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, tillhandahålls allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor (1 kap. 4 §).

YGL bygger på vissa grundläggande principer, bl.a. etableringsfrihet och förbud mot censur och andra hindrande åtgärder.

Censurförbudet innebär att det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar inte först får granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om inte åtgärden har stöd i YGL (1 kap. 11 §).

Etableringsfriheten innebär att var och en har rätt att sända program genom tråd (3 kap. 1 §). Något krav på tillstånd för sändning får alltså inte ställas. Med sändning genom tråd avses, till skillnad från sändningar av radiovågor i fri rymd, sändning genom en särskilt anordnad ledare. Exempel på trådnät är telefonnätet för fast telefoni och kabel-tv-nät. Etableringsfriheten är inte oinskränkt. De inskränkningar som får göras följer av 3 kap. 2 §.

Etableringsfrihet gäller inte för sändning av program på annat sätt än genom tråd (3 kap. 3 §). Rätten att sända program på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända. Skälet till detta är att bristen på frekvensutrymme inte tillåter fri etablering utan snarare kräver en reglering med tillståndsförfarande för att kunna utnyttja det begränsade frekvensutrymmet. Det anges dock att det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrande- och informationsfrihet. Detta uttrycker en principiell målsättning för såväl normgivning som beslut i enskilda fall, t.ex. vid tillståndsgivning.

När rätten att sända program enligt 3 kap. 3 § begränsas gäller även föreskrifterna i 2 kap. 21–23 §§ RF om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter (3 kap. 5 § YGL). Det innebär att begränsningar får göras bl.a. med hänsyn till rikets säkerhet, allmän ordning och säkerhet och förebyggandet och beivrandet av brott. Vid bedömningen av vilka begränsningar som ska göras ska vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet särskilt beaktas. En begränsning får endast göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen.

4.2 Lagen om elektronisk kommunikation

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster samt annan radioanvändning (1 kap. 4 §). LEK är dock inte tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster (1 kap. 5 §).

Genom LEK genomförs i huvudsak det EU-rättsliga regelverket för elektronisk kommunikation.

Rätt att använda radiosändare

I 3 kap. LEK finns bestämmelser om rätt att använda radiosändare. Som huvudregel krävs det tillstånd för att få använda radiosändare. Tillståndet kan avse en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Kravet på tillstånd gäller inte för Polisen, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och viss verksamhet hos Försvarets materielverk. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten (3 kap. 1–5 §§).

Tillståndsprövningen bygger på att en tillståndsansökan som huvudregel ska beviljas om vissa förutsättningar är uppfyllda (3 kap. 6 §). Dessa förutsättningar är att det kan antas att radiofrekvenserna kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer, radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet, det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen, radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme som har harmoniserats för annan användning, det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som inte är tillståndspliktig, och det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

Det finns en specialbestämmelse om s.k. dubbel tillståndsplikt. Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag får beviljas endast om det finns sådant tillstånd. Detta avser de krav på tillstånd att sända tv, sökbar text-tv och ljudradio som gäller enligt 4 kap. 2 § och 10 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2010:696). Den dubbla tillståndsplikten har utformats på sådant sätt att den som är tillståndspliktig enligt LEK kan vara en annan än den som är tillståndspliktig enligt radio- och tv-lagen. Teracom AB har t.ex. tillstånd enligt LEK för det frekvensutrymme som utnyttjas för de sändningar som Sveriges Television AB har tillstånd för enligt radio- och tv-lagen.

Om antalet tillstånd inom ett frekvensutrymme behöver begränsas för att säkerställa en effektiv frekvensanvändning ska tillståndsprövningen som huvudregel ske efter allmän inbjudan till ansökan (3 kap. 7 och 8 §§). I samband med det urvalsförfarande som då ska ske är det möjligt att ställa säkerhetskrav som en sökande måste uppfylla. Tillstånd får förenas med villkor, bl.a. om åtaganden som gjorts i samband med urvalsförfaranden.

Tillstånd gäller för en bestämd tid. Tillstånd som avser en viss radiosändare ska som huvudregel förlängas vid tillståndstidens utgång, om förutsättningarna för att bevilja tillstånd är uppfyllda. Förlängning får ske på ändrade villkor om förutsättningarna för att bevilja tillstånd därigenom kan uppfyllas. Tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme kan inte förlängas (3 kap. 11–12 b §§).

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare får överlåtas eller hyras ut efter medgivande av tillståndsmyndigheten. Medgivande ska lämnas om vissa förutsättningar är uppfyllda (3 kap. 23 och 24 §§).

Tillsynsmyndigheten får förelägga bl.a. den som har tillstånd att använda radiosändare lämna de upplysningar och handlingar som behövs bl.a. för kontroll av att de allmänna skyldigheter som gäller enligt lagen och de villkor som meddelats med stöd av denna ska följas (7 kap. 3 §). För det fall någon inte följer lagen eller de villkor eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen finns det möjlighet att besluta om förelägganden och förbud (7 kap. 4 och 5 §§). Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart i vissa situationer (7 kap. 6 §).

Beslut enligt lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Kammarrättens avgöranden får inte överklagas (8 kap. 19 §).

LEK:s bestämmelser om tillstånd att använda radiosändare anses vara sådana fri- och rättighetsbegränsande föreskrifter som enligt YGL endast får meddelas i lag (se prop. 2002/03:110 s. 131 och prop. 1992/93:200 s. 168 f., 188 och 315).

EU-rättslig reglering om förvaltning av radiofrekvenser

I det EU-rättsliga regelverket för elektronisk kommunikation finns det bestämmelser om förvaltning av radiofrekvenser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG av den 7 mars 2002 om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektivet).

Enligt artikel 3 i auktorisationsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. En aktör får hindras från att tillhandahålla sådana nät och tjänster endast om det är nödvändigt för att skydda intressen som rör allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa. För tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster gäller s.k. allmän auktorisation, vilket innebär att det inte får finnas någon tillståndsplikt för att bedriva sådan verksamhet.

Den allmänna auktorisationen och nyttjanderätter till radiofrekvenser får endast omfattas av de villkor som är upptagna i bilagan till direktivet. I del B i bilagan till auktorisationsdirektivet finns en uttömmande uppräkningslista av de villkor som nyttjanderätter till radiofrekvenser får förenas med. Det gäller skyldighet att tillhandahålla en tjänst eller använda en viss radioteknik, faktiskt och effektivt utnyttjande av frekvenserna, tekniska och operativa villkor för att hindra skadlig störning och exponering för elektromagnetiska fält, maximal giltighetstid, villkor för överlåtelse av nyttjanderätterna i enlighet med ramdirektivet, avgifter, åtaganden som gjorts när tillståndet meddelades, skyldigheter enligt internationella avtal och användning av

frekvenser och skyldigheter vid användning av frekvenser i experiment-syfte.

Av artikel 5 i auktorisationsdirektivet följer att medlemsstaterna får ha krav på tillstånd för användning av radiofrekvenser. Enligt artikel 9 i ramdirektivet ska tillstånd att använda radiofrekvenser för elektroniska kommunikationstjänster grundas på objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella kriterier. Tillstånd ska som huvudregel vara teknik- och tjänsteneutrala. Enligt artikel 9b i ramdirektivet får medlemsstaterna tillåta att tillstånd överläts eller hyrs ut i enlighet med nationella förfaranden.

Europaparlamentet och rådet har antagit direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation. Det direktivet utgör en omarbetning av bl.a. ramdirektivet och auktorisationsdirektivet. Direktivet ska ha genomförts senast den 21 december 2020. Genomförandearbetet pågår för närvarande i Regeringskansliet.

Bestämmelserna i artiklarna 3 och 5 och i del B i bilagan till auktorisationsdirektivet har i huvudsak motsvarigheter i artiklarna 12 och 48 och i bilaga 1 del D i direktiv (EU) 2018/1972. Vidare har bestämmelserna i artiklarna 9 och 9b i ramdirektivet i huvudsak motsvarigheter i artiklarna 45 och 51 i direktiv (EU) 2018/1972. När det gäller överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare framgår dock av det nya direktivet att medlemsstaterna som huvudregel ska tillåta detta.

Flera remissinstanser har väckt frågan om de förslag som utredningen har lämnat för att skydda Sveriges säkerhet är förenliga med EU-rätten.

Den EU-rättsliga regleringen hindrar inte att åtgärder vidtas för att skydda nationell säkerhet. I artikel 4.2 i Fördraget om europeiska unionen anges bl.a. att unionen ska respektera medlemsstaternas väsentliga funktioner, särskilt funktioner vars syfte är att hävda deras territoriella integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten. Det anges vidare att i synnerhet ska den nationella säkerheten också i fortsättningen vara varje medlemsstats nationella ansvar.

I enlighet med detta erinras i skäl 7 i ramdirektivet om att den EU-rättsliga regleringen på området för elektronisk kommunikation inte åsidosätter medlemsstaternas möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, skydda allmän ordning och säkerhet samt tillåta utredning, upptäckt och lagföring av brott, inklusive att fastställa särskilda och proportionella skyldigheter för tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. Även i artikel 1.3 c i direktiv (EU) 2018/1972 anges att det direktivet inte hindrar åtgärder som medlemsstater vidtagit för ändamål som rör allmän ordning och säkerhet samt försvar. Det framgår också av skäl 6 i direktivet att detta inte påverkar medlemsstaternas möjligheter att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, skydda allmän ordning och säkerhet samt tillåta att brott utreds, avslöjas och lagförs, med beaktande av att begränsningar av rättigheter och friheter måste vara lagstadgade, respektera kärnan i rättigheterna och vara proportionella. Vidare anges i skäl 108 i direktivet att verksamhet som sammanhänger med radiospektrumpolitiken i unionen inte bör påverka åtgärder som vidtagits på nationell nivå, i enlighet med unionsrätten, som ett led i

arbetet med att nå mål av allmänt intresse, särskilt i fråga om medlemsstaternas rätt att organisera och använda sitt radiospektrum för allmän ordning, allmän säkerhet och försvaret.

Det bedöms därmed vara möjligt att vidta åtgärder när det gäller användning av radiofrekvenser för att skydda nationell säkerhet så länge det även säkerställs att den bakomliggande EU-regleringen är korrekt genomförd.

Driftsäkerhet och nätintegritet

Enligt 5 kap. 6 b § LEK ska den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att verksamheten uppfyller rimliga krav på driftsäkerhet. De åtgärder som vidtas ska vara ägnade att skapa en säkerhetsnivå som, med beaktande av tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna, är anpassad till risken för störningar och avbrott.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. Sådana föreskrifter finns i Post- och telestyrelsens föreskrifter (PTSFS 2015:2) om krav på driftsäkerhet. Föreskrifterna innebär krav på övergripande driftsäkerhetsarbete, dokumentation av tillgångar och förbindelser, riskanalys och konsekvensanalys, planering för och hantering av inträffade händelser som kan orsaka störningar eller avbrott, åtgärder efter riskbedömning till skydd mot intrång och annan yttre påverkan och väderrelaterade hot, åtgärder avseende åtkomst och behörighet samt övervakning och beredskap, åtgärder för att hindra att tillgångar som upphör att fungera orsakar störningar eller avbrott i en kommunikationstjänst och åtgärder mot fel i extern elförsörjning.

Enligt 6 kap. 3 § LEK ska den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av tjänsten skyddas. Den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla detta skydd i nätet. Åtgärderna ska vara ägnade att säkerställa en säkerhetsnivå som, med beaktande av tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna, är anpassad till risken för integritetsincidenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyddsåtgärder. Sådan reglering finns i Post- och telestyrelsens föreskrifter och allmänna råd (PTSFS 2014:1) om skyddsåtgärder för behandlade uppgifter. Föreskrifterna innehåller ett övergripande krav på tjänstetillhandahållare att bedriva ett långsiktigt, kontinuerligt och systematiskt säkerhetsarbete. Det ska finnas en tydlig rollfördelning med särskilt utpekade ansvariga. Rutiner, processer och rollfördelning för säkerhetsarbetet ska dokumenteras. Informationsbehandlingstillgångar ska identifieras och förtecknas. Riskerna för att integritetsincidenter inträffar för de identifierade informationsbehandlingstillgångarna ska analyseras. Riskanalyserna ska dokumenteras och följas upp. Tjänstetillhandahållare ska vidta nödvändiga skyddsåtgärder på den nivå som är lämplig för att hantera identifierade risker. Vidtagna skyddsåtgärder och tjänstetillhandahållarnas bedömningar av lämplig nivå ska dokumenteras och följas upp. Det finns vidare krav på åtkomst- och behörighetshantering, loggning av åtgärder med behandlade uppgifter, skydd

mot utplåning och förlust, kryptering och på rutiner för identifiering, intern rapportering, hantering och uppföljning av integritetsincidenter.

Kommissionens rekommendation om it-säkerhet i 5G-nät

Europeiska kommissionen antog den 26 mars 2019 rekommendationen It-säkerhet i 5G-nät (C(2019) 2335 final). Utgångspunkten i rekommendationen är att framtida 5G-nät kommer att utgöra grunden för en rad tjänster som är nödvändiga för den inre marknadens funktion och för upprätthållandet och driften av vitala samhällsliga och ekonomiska system, t.ex. energi, transporter, banktjänster, hälso- och sjukvård och industriell processtyrning. Även val och andra demokratiska processer kommer i allt högre grad att bygga på digital infrastruktur och 5G-nät. Kommissionen bedömer att följderna av systemomfattande och utbredda störningar därför kommer att bli särskilt allvarliga och menar att åtgärder bör vidtas för att underbygga en hög gemensam it-säkerhetsnivå i 5G-nät. Rekommendationen är inriktad på it-säkerhetsrisker i 5G-nät och på att ge vägledning om lämpliga riskbedömnings- och riskhanteringsåtgärder.

Kommissionen menar att både tekniska och andra faktorer bör beaktas vid hanteringen av it-säkerhetsrisker. Tekniska faktorer kan omfatta sårbarheter som kan utnyttjas för att få obehörig åtkomst till information (it-spionage av såväl ekonomiska som politiska skäl) eller för andra fientliga syften (it-angrepp avsedda att störa eller förstöra system och data). Viktiga aspekter som bör beaktas är behovet av att skydda näten under hela deras livscykel och behovet av att all relevant utrustning omfattas när det gäller 5G-nätens konstruktion, utveckling, upphandling, utbyggnad, drift och underhåll.

Kommissionen rekommenderar därför medlemsstaterna att göra en riskbedömning av 5G-nätinfrastrukturen. I denna ingår att kartlägga de känsligaste elementen där säkerhetsbrister skulle få betydande negativa konsekvenser. Medlemsstaterna uppmanas även att se över nationella säkerhetskrav och riskhanteringsmetoder för att ta hänsyn till it-säkerhetshot som kan uppstå pga. både tekniska faktorer, såsom 5G-nätens särskilda tekniska egenskaper, och andra faktorer, såsom den rättsliga och politiska ram som leverantörer av informations- och kommunikationsteknik kan vara föremål för i tredjeländer. På basis av riskbedömningen rekommenderas medlemsstaterna att uppdatera säkerhetskrav och riskhanteringsmetoder som är tillämpliga på 5G-nät och de skyldigheter avseende driftsäkerhet som gäller för företag som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, införa allmänna krav rörande allmänna näts skydd mot olovlig åtkomst och be om åtaganden från företag som deltar i kommande förfaranden för tilldelning av rätt att använda radiofrekvenser i 5G-banden när det gäller efterlevnad av säkerhetskrav för nät, och vidta andra förebyggande åtgärder för att motverka potentiella it-säkerhetsrisker.

Regeringen beslutade den 2 maj 2019 att ge PTS i uppdrag att lämna ett förslag till riskanalys för it-säkerhet i svenska 5G-nät i enlighet med kommissionens rekommendation (dnr I2019/01414/D). Uppdraget redovisades till regeringen den 28 juni 2019. Sveriges riskanalys lämnades den 3 juli 2019 till Europeiska kommissionen (dnr I2019/01992/D).

4.3 Säkerhetsskyddslagen

I säkerhetsskyddslagen (2018:585) finns bestämmelser om säkerhetsskyddsåtgärder i säkerhetskänslig verksamhet. Med säkerhetskänslig verksamhet avses verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Lagen gäller för var och en som till någon del bedriver sådan verksamhet (1 kap. 1 §). Med säkerhetsskydd avses skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Med säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter avses uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller som skulle ha omfattats av sekretess enligt den lagen, om den hade varit tillämplig (1 kap. 2 §).

Den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet ska utreda behovet av säkerhetsskydd (säkerhetsskyddsanalys). Säkerhetsskyddsanalysen ska dokumenteras. Med utgångspunkt i analysen ska verksamhetsutövaren planera och vidta de säkerhetsskyddsåtgärder som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, förekomst av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och övriga omständigheter. Verksamhetsutövaren ska även kontrollera säkerhetsskyddet i den egna verksamheten, anmäla och rapportera sådant som är av vikt för säkerhetsskyddet och i övrigt vidta de åtgärder som krävs enligt lagen (2 kap. 1 §).

Säkerhetsskyddsåtgärder enligt lagen kan avse informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet (2 kap. 2–4 §§).

Informationssäkerhet ska förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter obehörigen röjs, ändras, görs otillgängliga eller förstörs, och förebygga skadlig inverkan i övrigt på uppgifter och informationssystem som gäller säkerhetskänslig verksamhet.

Fysisk säkerhet ska förebygga att obehöriga får tillträde till områden, byggnader och andra anläggningar eller objekt där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller där säkerhetskänslig verksamhet i övrigt bedrivs, och förebygga skadlig inverkan på sådana områden, byggnader, anläggningar eller objekt.

Personalsäkerhet ska förebygga att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i en verksamhet där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i en verksamhet som av någon annan anledning är säkerhetskänslig, och säkerställa att de som deltar i säkerhetskänslig verksamhet har tillräcklig kunskap om säkerhetsskydd.

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska delas in i någon av säkerhetsskyddsklasserna kvalificerat hemlig, hemlig, konfidentiell eller begränsat hemlig utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges säkerhet (2 kap. 5 §).

I 3 kap. i lagen finns bestämmelser om säkerhetsprövning av den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet. Säkerhetsprövningen syftar till att klarlägga om en person kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i lagen och i övrigt pålitlig från säkerhetssynpunkt. Vid säkerhetsprövningen ska sådana omständigheter beaktas som kan antas innebära sårbarheter i säkerhetshänsende.

4.4 Lagen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

I lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster finns bestämmelser som syftar att uppnå en hög nivå på säkerheten i nätverk och informationssystem för vissa samhällsviktiga tjänster inom sektorerna energi, transport, bankverksamhet, finansmarknadsinfrastruktur, hälso- och sjukvård, leverans och distribution av dricksvatten och digital infrastruktur, samt för digitala tjänster.

Vissa verksamheter är undantagna från lagens tillämpningsområde, bl.a. verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585) och tillhandahållande av allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

Leverantörer av samhällsviktiga tjänster ska bedriva ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete avseende nätverk och informationssystem som de använder för att tillhandahålla samhällsviktiga tjänster. Leverantörerna ska göra riskanalyser som ska ligga till grund för val av säkerhetsåtgärder. De ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nätverk och informationssystem som de använder för att tillhandahålla samhällsviktiga tjänster. Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nätverken och informationssystemen som är lämplig i förhållande till risken. Leverantörerna ska vidta lämpliga åtgärder för att förebygga och minimera verkningar av incidenter som påverkar nätverk och informationssystem som de använder för att tillhandahålla samhällsviktiga tjänster. Åtgärderna ska syfta till att säkerställa kontinuiteten i tjänsterna (11–14 §§).

Leverantörer av digitala tjänster ska vidta de tekniska och organisatoriska åtgärder som de anser ändamålsenliga och proportionella och som hanterar risker som hotar säkerheten i nätverk och informationssystem som de använder när de tillhandahåller digitala tjänster inom EU. Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten som är lämplig i förhållande till risken. Leverantörerna ska vidta åtgärder för att förebygga och minimera verkningar av incidenter som påverkar nätverk och informationssystem som de använder. Skyldigheten gäller dock endast i förhållande till verkningar som sådana incidenter har på digitala tjänster som leverantören erbjuder inom EU. Åtgärderna ska syfta till att säkerställa kontinuiteten i tjänsterna (15 och 16 §§).

4.5 Cybersäkerhetsakten

I artikel 46–65 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/881 av den 17 april 2019 om Enisa (Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå) och om cybersäkerhetscertifiering av informations- och kommunikationsteknik och om upphävande av förordning (EU) nr 526/2013 (cybersäkerhetsakten) finns bestämmelser om ett europeiskt ramverk för cybersäkerhetscertifiering.

Med cybersäkerhet avses all verksamhet som är nödvändig för att skydda nätverks- och informationssystem, användare av dessa system och andra berörda personer mot cyberhot, dvs. en potentiell omständighet, händelse eller handling som kan skada, störa eller på annat negativt sätt påverka

nätverks- och informationssystem, användare av dessa system och andra personer.

Regleringen syftar till att höja cybersäkerhetsnivån i unionen när det gäller IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer. Med sådana produkter, tjänster och processer avses delar, eller en grupp av delar, i nätverks- och informationssystem, tjänster som helt eller huvudsakligen består i överföring, lagring, hämtning eller behandling av information via nätverks- och informationssystem och verksamheter som utförs för att utforma, utveckla, tillhandahålla eller underhålla en IKT-produkt eller IKT-tjänst.

I cybersäkerhetsakten fastställs en mekanism för inrättandet av europeiska ordningar för cybersäkerhetscertifiering för att intyga att IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer uppfyller angivna säkerhetskrav när det gäller att skydda tillgänglighet, autenticitet, integritet och konfidentialitet hos lagrade, överförda eller behandlade data eller de funktioner eller tjänster som tillhandahålls av eller är tillgängliga via dessa produkter, tjänster och processer.

Den europeiska ordningen för cybersäkerhetscertifiering ska vara utformad utifrån ett antal säkerhetsmålsättningar:

- att skydda data mot oavsiktlig eller otillåten lagring, behandling eller åtkomst eller oavsiktligt eller otillåtet offentliggörande under hela IKT-produktens, IKT-tjänstens eller IKT-processens livscykel,
- att skydda data mot oavsiktlig eller otillåten förstöring eller förlust, oavsiktliga eller otillåtna ändringar eller bristande tillgänglighet under hela IKT-produktens, IKT-tjänstens eller IKT-processens livscykel,
- att behöriga personer, program eller maskiner kan få åtkomst endast till data, tjänster eller funktioner som omfattas av deras åtkomsträttigheter,
- att identifiera och dokumentera kända beroenden och sårbarheter,
- att registrera vilka data, tjänster och funktioner som någon haft åtkomst till, som använts eller på andra sätt behandlats, vid vilken tidpunkt och av vem,
- att det är möjligt att kontrollera vilka data, tjänster eller funktioner som någon haft åtkomst till, eller som använts eller på andra sätt behandlats, vid vilken tidpunkt och av vem,
- att kontrollera att IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer inte innehåller några kända sårbarheter,
- att återställa tillgängligheten och tillgången till data, tjänster och funktioner i rätt tid vid en fysisk eller teknisk incident,
- att IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer är säkra i sitt grundutförande och genom sin konstruktion, och
- att IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer tillhandahålls med uppdaterad programvara och maskinvara som inte innehåller publikt kända sårbarheter, och med funktioner för säkra uppdateringar.

Nationella myndigheter för cybersäkerhetscertifiering ska utses. IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer som har certifierats enligt en europeisk ordning för cybersäkerhetscertifiering ska förutsättas överensstämma med kraven i en sådan ordning.

4.6 EU:s förordning om granskning av utländska direktinvesteringar

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 av den 19 mars 2019 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen ska tillämpas från och med den 11 oktober 2020. Syftet med förordningen är att skapa en rättslig ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen med hänsyn till säkerhet eller allmän ordning. Genom förordningen klarläggs rättsläget när det gäller medlemsstaternas rätt att införa, upprätthålla och ändra nationella granskningssystem, bl.a. genom fastställande av vissa minimikrav. Enligt EU-förordningen har medlemsstaterna rätt att granska utländska direktinvesteringar med hänsyn till säkerhet eller allmän ordning.

Det finns ingen skyldighet att införa nationella granskningssystem för utländska direktinvesteringar och förordningen hindrar inte heller medlemsstaterna från att själva besluta vilka utländska direktinvesteringar de tillåter på sitt territorium. Om ett nationellt granskningssystem införs ska dock den nationella lagstiftningen vara förenlig med förordningens krav. I förordningen definieras vad en direktinvestering är och det anges, dock inte uttömmande, vilka omständigheter som får beaktas vid bedömningen av om en utländsk direktinvestering kan inverka på säkerhet eller allmän ordning.

Förordningen syftar också till ett fördjupat samarbete om utländska direktinvesteringar i unionen. Kontaktpunkter ska inrättas för utbyte av uppgifter, synpunkter och eventuella yttranden om utländska direktinvesteringar som kan ha en inverkan på säkerhet eller allmän ordning. Uppgifter om planerade eller genomförda utländska direktinvesteringar i en medlemsstat ska på begäran lämnas till andra medlemsstater eller kommissionen. Det gäller ägarstruktur för den utländska investeraren och bolaget som omfattas av investeringen, investeringens ungefärliga värde, vilka produkter och tjänster som säljs och vilken affärsverksamhet som bedrivs av parterna och i vilka medlemsstater som dessa bedriver relevant affärsverksamhet, hur investeringen finansieras och när transaktionen ska genomföras. Förordningen ger medlemsstaterna rätt att begära de uppgifter som har efterfrågats från den utländske investeraren eller från det bolag som omfattas av investeringen.

Medlemsstater som har nationella granskningssystem ska ge övriga medlemsstater och kommissionen möjlighet att lämna synpunkter på de granskningar som utförs. Även de medlemsstater som inte har nationella granskningssystem ska på begäran lämna uppgifter om investeringar och ta emot synpunkter och yttranden avseende dessa. Det slutliga granskningsbeslutet ska dock fattas av den medlemsstat som utför granskningen. Vid investeringar som kan påverka projekt eller program av unionsintresse ska medlemsstaten i största möjliga utsträckning beakta kommissionens yttrande och lämna en förklaring om den inte följer yttrandet.

Regeringen beslutade den 22 augusti 2019 att tillkalla en utredare med uppdrag att lämna förslag på hur ett svenskt system för granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden kan utformas.

5 Det finns behov av att skydda Sveriges säkerhet vid radioanvändning

Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter (prop. 2011/12:1, utg.omr. 22, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87). Ett delmål under detta mål är att elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta (prop. 2014/15:1, utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).

För att kunna uppnå målet för digitaliseringspolitiken krävs bl.a. att det finns en grundläggande infrastruktur i form av bredband med mycket hög kapacitet. Människor och samhället blir i allt högre grad beroende av att teknik är uppkopplad och kommunicerbar via internet, vilket kräver att digitala system är säkra och värnar den personliga integriteten samtidigt som sårbarheter hanteras. Hög säkerhet och integritet liksom tillit till teknik är viktiga digitaliseringspolitiska frågor.

Digitaliseringen påverkar alla delar av samhället. Teknikutvecklingen innebär en kontinuerlig ökning av data som behandlas i elektroniska kommunikationsnät och it-system och i industriella och andra styrsystem, även inom samhällsviktiga verksamheter såsom livsmedelsförsörjning, transporter, energiförsörjning, sjukvård, räddningsinsatser och polisiära eller militära insatser.

It-tjänster i moderna verksamheter är ofta komplexa, utspridda och gränsöverskridande. Olika typer av industriella informations- och styrsystem är centrala för bl.a. energi- och vattenförsörjning, transporter, sjukvård, industri och livsmedelsförsörjning. Många av dessa system sträcker sig såväl tekniskt som organisatoriskt över nationsgränser. De är uppbyggda av och handhas av personal från olika delar av världen, och utveckling av systemen sker i en mängd olika länder.

I stor utsträckning byts tidigare trådburen teknik ut mot nyare teknik som till stor del bygger på användning av radiofrekvenser. Införandet av t.ex. 5G-teknik i mobilnät kommer att öka frekvensberoendet. 5G är den femte generationen mobilnät. 5G-tekniken är fortfarande under utveckling och arbete med specifikationer och standarder pågår. Den teknikutveckling som bl.a. 5G innebär kommer att möjliggöra mobilnät med betydligt större dataöverföringshastigheter, kortare fördröjningar i nätverk, lägre kostnader, högre kapacitet och avsevärt högre täthet av enheter än tidigare.

De tjänster som ofta förknippas med 5G är tillämpningar inom det som kallas ”sakernas internet”, där föremål kopplas upp och kommunicerar via internet. Det kan t.ex. röra sensorer, mätare och liknande i kontroll- och säkerhetssystem i både vardags- och industrimiljö, självstyrande fordon, fjärrstyrda robotar och avancerade tillämpningar för artificiell intelligens. 5G-nät väntas sammankoppla miljarder objekt och system inom en mängd samhällssektorer. 5G lyfts därför ofta fram som en drivande kraft för industriell och annan samhällsutveckling. Något som ibland lyfts fram som en utmaning med utveckling av nya generationers mobila tekniker, som 5G, är krav på extremt kort svarstid för kommunikation i kombination med krav på mycket hög tillgänglighet och robusthet.

Digitaliseringen innebär stora fördelar för samhället i stort. Med den stora betydelse som t.ex. 5G väntas få, särskilt för sakernas internet, och de nya

tillämpningar som detta för med sig för hela samhällets digitalisering, följer dock en minskad risktolerans och delvis nya krav på att hantera risker och sårbarheter. Det står klart att digitaliseringen även för med sig risker och hot av delvis okänd karaktär som innebär stora säkerhetsutmaningar som kan vara mycket komplexa. Hot blir svårare att upptäcka, risker mer svårbedömda och beroenden svårare att överblicka. Sårbarheter i t.ex. 5G-näten kan utnyttjas för att påverka eller attackera system och trådlös digital infrastruktur. Det kan t.ex. röra sig om angrepp mot skyddsvärda informations- och kommunikationssystem, bl.a. i form av dataintrång, sabotage eller spionage mot totalförsvarets verksamhet, industriella verksamheter, verksamhet för elektronisk kommunikation eller andra angrepp på nätverks- eller informationssystem. Att många kritiska tjänster kommer att vara beroende av trådlös digital infrastruktur, som t.ex. 5G-nät, gör att systemomfattande och utbredda it-incidenter i t.ex. finansiella system, ledningscentraler för trafiksystem, administrativa och medicinska system inom sjukvården, digitala kontrollsystem för el och vatten samt elektroniska kommunikationer kan få omfattande konsekvenser för samhället i stort och enskilda invånares integritet. Angrepp på trådlös digital infrastruktur kan därmed påverka Sveriges säkerhet.

Mot den bakgrunden måste utvecklingen av frekvensberoende digital teknik ske under kontrollerbara former och med tillräckligt hög säkerhetsnivå. Den framtida digitala infrastrukturen, som 5G-nät, måste vara säkrad mot tekniska, organisatoriska och rättsliga förhållanden som kan hota säkerhet, integritet och tillgänglighet, och därigenom skada Sveriges säkerhet. Det är mycket viktigt för digitaliseringens utveckling att hitta en säkerhetsnivå som kan möta dagens och framtidens behov. Detta kommer att vara avgörande för den offentliga förvaltningen, näringslivet och enskilda individer. Genom att införa ett anpassat skydd av t.ex. 5G-nät skyddas den infrastruktur som ligger bakom viktiga samhällsliga och ekonomiska funktioner bättre mot manipulering och andra it-angrepp som kan innebära skada för Sveriges säkerhet.

Digitaliseringen har också förändrat hur militära mål och medel utvecklas och används. Den militära säkerhetspolitiska situationen i Europa och i vårt närområde har försämrats. Kriser eller incidenter som även inbegriper militära maktmedel kan uppstå och militära angreppshot kan aldrig uteslutas. Dagens säkerhetspolitiska hot, eller hot som är av sådan karaktär att de kan få säkerhetspolitiska konsekvenser, är ofta gränsöverskridande, icke-militära och utgår inte sällan från icke-statliga aktörer. Hot i form av olika typer av it-angrepp utgör numera ett av flera militära maktmedel. Exempel på hot mot digital infrastruktur är internationell terrorism och andra typer av grov gränsöverskridande brottslighet, informations- och cybersäkerhetshot samt framställning och transport av komponenter och teknologi som kan leda till störningar i och bortfall av viktiga stödsystem, t.ex. informations- och kommunikationssystem och kontrollcentraler. Effekterna av sådana angrepp kan få lika stora konsekvenser för samhällsviktiga funktioner och kritiska it-system som ett konventionellt väpnat angrepp. It-angrepp kan inför eller under hela eller delar av en konflikt komplettera politiska, diplomatiska, ekonomiska och militära metoder. Sådana angrepp kan hota handlingsfriheten hos en stat och ytterst dess suveränitet.

Många av de verksamheter som är viktiga för det svenska samhällets funktionalitet står inte längre under direkt statligt inflytande, utan bedrivs och

förvaltas i stor utsträckning av enskilda aktörer. Även utländskt ägande eller inflytande är numera en realitet inom samhällsviktiga verksamheter. Utkontraktering av verksamhet och ingående av serviceavtal ger upphov till särskilda utmaningar med avseende på kontroll över samhällsviktig infrastruktur. Ett anpassat skydd behöver beakta hur behörig åtkomst till och kontroll över komponenter, system och infrastruktur som uppkommer genom ägande eller utkontraktering och liknande påverkar säkerhet och tillgänglighet i infrastruktur tjänster och den påverkan detta har på Sveriges säkerhet och suveränitet.

Främmande staters underrättelseverksamhet har breddats mot forskning och utveckling inom civila områden och mot politiska frågor och information som rör samhällsviktiga system. Angrepp mot samhällsviktiga system och kommunikationsinfrastruktur från statliga eller statsstödda aktörer utgör allvarliga hot mot samhällets funktioner och hävdandet av vår suveränitet och territoriella integritet. Det måste därför finnas förutsättningar för staten att ingripa vid hot om it-angrepp eller annan antagonistisk verksamhet som har betydelse för Sveriges säkerhet.

Teknikutveckling, som t.ex. 5G, kan ha betydande relevans för den bredare utrikes- och säkerhetspolitiken, liksom för utrikeshandelspolitiken. Det kräver strategiska överväganden där Sveriges samlade och långsiktiga intressen och målsättningar analyseras och bedöms. Områden som direkt eller indirekt kan komma att beröras är handel och investeringar, exportkontroll, bemötande av cyber- och hybridhot, internationella normer och en regelbaserad världsordning, mänskliga rättigheter, relationer och samarbeten med andra stater, liksom samarbetet inom EU. Målsättningen att säkerställa en tillräckligt hög säkerhetsnivå i den digitala infrastrukturen måste därmed också beakta dessa aspekter.

Som redovisas i avsnitt 4 finns det på flera håll reglering som syftar till att beakta olika säkerhetsaspekter när det gäller trådlös digital infrastruktur. Krav på driftsäkerhet och skydd av uppgifter för den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster finns i 5 kap. 6 b § och 6 kap. 3 § LEK. För den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet finns krav på säkerhetsskyddsåtgärder i säkerhetsskyddslagen (2018:585). I lagen (2018:1174) om informations-säkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster finns krav på säkerhetsåtgärder för leverantörer av vissa samhällsviktiga tjänster och digitala tjänster. Genom cybersäkerhetsakten införs ett europeiskt system för certifiering av IKT-tjänster, IKT-produkter och IKT-processer. Enligt regeringens mening är det dock viktigt att det utöver dessa system finns verktyg för att komma till rätta med säkerhetsrisker i trådlös digital infrastruktur.

Grundprincipen vid tillståndsprövning enligt 3 kap. LEK är att den som ansöker om tillstånd att använda radiosändare ska beviljas detta om vissa förutsättningar är uppfyllda. Till dessa förutsättningar hör att radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet och att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för de verksamheter som är undantagna från tillståndskravet. Detta innebär att intresseavvägningar kan behöva göras mellan olika behov i samhället inom ramen för nu gällande reglering. Varken vid tillståndsgivningen eller senare finns det dock enligt nu gällande ordning möjlighet att ta särskild hänsyn till Sveriges säkerhet. Enligt regeringens mening finns det mot bakgrund av de hotbilder som redovisats ovan skäl

att införa möjligheter i LEK att ingripa mot radioanvändning för att skydda Sveriges säkerhet.

6 Radioanvändning ska inte få orsaka skada för Sveriges säkerhet

Regeringens förslag: För att få tillstånd att använda radiosändare, eller att överlåta eller hyra ut sådana tillstånd, ska det vara en förutsättning att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. För att få medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd ska det också vara en förutsättning att förvärvaren inte tidigare fått ett tillstånd återkallat på grund av att dennes radioanvändning antagits orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Tillstånd ska kunna förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet.

Tillstånd ska få återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart om det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Ett tillstånd ska få återkallas endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Bestämmelserna ska inte gälla för tillstånd att använda radiosändare för sådana utsändningar som kräver tillstånd enligt någon annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av någon annan lag.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att återkallelse ska få ske endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras. Utredningen föreslår inte heller något undantag från bestämmelserna.

Remissinstanserna: Ett antal remissinstanser, bland dem *Försvarsmakten*, *Polismyndigheten*, *Försvarets materielverk*, *Totalförsvarets forskningsinstitut*, *Teracom Group AB* och *Tillväxtverket*, tillstyrker förslaget. *Säkerhetspolisen* är positiv till förslaget om tillståndsvillkor.

Post- och telestyrelsen (PTS) tillstyrker förslaget delvis. PTS anser att det vore mer ändamålsenligt att i författning ställa generella krav på särskilda säkerhetsåtgärder än att införa villkor i individuella tillstånd. Även andra remissinstanser, som *IT&Telekomföretagen*, *Hi3G Access AB* och *Telenor Sverige AB (Telenor)*, förordar generella krav. PTS menar också att tillstånd, eller överlåtelse eller uthyrning av tillstånd, inte bör nekas mot bakgrund av en presumtion om att den framtida radioanvändningen kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet. PTS anför vidare att villkor som låser användning till viss utrustning bör undvikas då det annars finns risk för att uppgraderingar inte kan ske i takt med teknikutvecklingen. Slutligen anser PTS att möjligheten att återkalla tillstånd bör tillämpas restriktivt. Även andra remissinstanser, bl.a. *Tele2 Sverige AB (Tele2)*, framför synpunkter om en restriktiv tillämpning av återkallelsemöjligheten.

IT&Telekomföretagen och *Hi3G Access AB* avstyrker förslaget med hänvisning till att det är otydligt och har brister när det gäller förutsägbarhet

och rättssäkerhet, bl.a. för att beviskravet för att återkalla tillstånd är lågt. *Tele2* har liknande synpunkter och anser att en tillståndsansökan bara ska kunna avslås och återkallelse eller villkorsändring bara kunna beslutas om det är troligt att fara för Sveriges säkerhet skulle vållas och det finns objektivt påvisbara omständigheter för detta och att tillståndsvillkor endast ska få uppställas om det är strikt nödvändigt för att värna Sveriges säkerhet. Bolaget anser vidare att Sveriges säkerhet bör betyda samma sak som i säkerhetsskyddslagen. Även PTS anser att innebörden av Sveriges säkerhet bör klargöras.

Flera remissinstanser, bl.a. PTS, Telenor, *Telia Company AB*, *Tele2* och IT&Telekomföretagen, väcker frågor om ersättning och återbetalning av auktionslikvider om tillstånd återkallas eller ändras.

Telia Company AB anser att möjligheten att avslå en ansökan om tillstånd eller om medgivande till överlåtelse eller uthyrning av tillstånd kommer att få begränsad effekt och ge ojämna villkor för marknadsaktörerna och föreslår en mer övergripande strategi med fler regleringsmetoder för att uppnå en högre säkerhet.

Myndigheten för press, radio och tv tillstyrker förslaget men anser att det bör beredas tillsammans med de förslag som 2018 års AV-utredning kommer att lämna om hur nationella säkerhetsintressen kan säkerställas vid tillståndsprövning för sändning av tv, text-tv och ljudradio.

Svenska Journalistförbundet avstyrker förslaget med ifrågasättande av om möjligheten att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor är förenlig med censurförbudet i YGL. *Sveriges Television AB* anser att tillstånd inte ska kunna återkallas eller ändras om radioanvändningen avser utsändning till allmänheten som sker med stöd av tillstånd som meddelas av regeringen.

Skälen för regeringens förslag

Det ska gå att ingripa mot radioanvändning som kan orsaka skada för Sveriges säkerhet

En viktig del av digitaliseringspolitiken är att se till att det går att snabbt och effektivt tillgodogöra sig de nyttor som utvecklingen av ny trådlös teknik, som t.ex. 5G-teknik, förväntas medföra. En förutsättning för att kunna erbjuda tjänster med trådlös teknik är tillgång till lämpliga radiofrekvenser. Utbyggnad av mobilnät sker i flera olika frekvensband och ofta används en kombination av olika band och tekniker för att åstadkomma bra täckning och kapacitet. När det gäller utbyggnad av 5G-nät kommer olika frekvensband att användas för att skapa både god täckning över avstånd och hög kapacitet för krävande användningsområden.

Sveriges elektroniska kommunikationer ska vara säkra. Regeringen vill därför att Sverige ska vara rustat inför säkerhetsutmaningar som följer med utbyggnad av trådlös digital infrastruktur, som t.ex. 5G-nät. Viktiga delar av den infrastrukturen måste hålla tillräckligt hög säkerhet. Det måste därför finnas förutsättningar för att ta hänsyn till Sveriges säkerhet när denna samhällsviktiga infrastruktur byggs ut. Som regeringen konstaterar i avsnitt 5 finns det mot bakgrund av de hotbilder som redovisats där skäl att införa möjligheter att ingripa mot radioanvändning som kan orsaka skada för Sveriges säkerhet. Regeringen anser att det bör finnas möjligheter att utesluta komponenter, leverantörer, operatörer och radioanvändare som inte håller en tillräckligt hög säkerhetsnivå.

Rätten att använda radiofrekvenser är enligt 3 kap. LEK kopplad till rätten att använda radiosändare. För att använda radiosändare krävs som utgångspunkt tillstånd. I tillståndet anges som ett villkor vilken frekvens sändningen får ske på. Utredningen har föreslagit att det ska vara möjligt att ingripa till skydd för Sveriges säkerhet i enskilda tillståndsärenden.

Ett par remissinstanser, bl.a. *PTS* och *IT&Telekomföretagen*, har förordat att det införs generella bestämmelser om krav på säkerhet vid radioanvändning. Sådana bestämmelser skapar visserligen tydlighet och innebär att samma krav gäller för alla tillståndshavare. Regeringen konstaterar dock att radioanvändning sker inom många olika sektorer. I många fall aktualiseras inte frågan om Sveriges säkerhet vid radioanvändning. Det kan gälla t.ex. användning av privat båtradio, amatörradio eller olika typer av nät för telemetri, larm eller fjärrstyrning. Mer omfattande säkerhetsbedömningar kan behöva göras t.ex. när det gäller större utbyggnader av trådlös digital infrastruktur. Med hänsyn till de skiftande verksamheter där radioanvändning förekommer torde det vara svårt att utarbeta författningsbestämmelser som är tillräckligt preciserade i olika sammanhang där frågor om Sveriges säkerhet vid radioanvändning aktualiseras. Regeringen bedömer att det är mer ändamålsenligt att kunna ingripa för att skydda Sveriges säkerhet när det behövs och på det sätt som är mest lämpligt med hänsyn till omständigheterna. Mot den bakgrunden bör det vara möjligt att ingripa till skydd för Sveriges säkerhet i enskilda tillståndsärenden.

Frågan om innebörden av uttrycket Sveriges säkerhet behandlades ingående vid tillkomsten av säkerhetsskyddslagen (2018:585). Regeringen uttalade i förarbetena bl.a. att uttrycket tar sikte på förhållanden av grundläggande betydelse för Sverige och avser såväl militär som civil verksamhet (se prop. 2017/18:89 s. 38 f. och 133). Regeringen anförde att vilka verksamheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet måste bedömas i ljuset av samhällsutvecklingen och vad som behöver skyddas för att förebygga hot mot Sveriges säkerhet därför i viss utsträckning kan förändras över tid. Vidare anförde regeringen att uttrycket närmast varit förknippat med Försvarsmaktens verksamhet, eftersom det främsta hotet mot rikets säkerhet ansetts vara ett militärt angrepp, medan samhället och hotbilden numera är mer komplex och föränderlig, vilket i sin tur har fört med sig att uppgifter som rör förhållanden inom andra samhällssektorer också kan vara av betydelse för den nationella säkerheten. Som exempel angavs att det kan gälla uppgifter om viktig civil infrastruktur såsom flygplatser, energianläggningar och förmedlingsstationer för telekommunikation. Även inom sådana områden som typiskt sett domineras av enskilda aktörer bedömdes det kunna finnas skyddsvärda verksamheter, t.ex. olika former av elektronisk utrustning som används i syfte att skydda information eller informationssystem eller uppgifter om bl.a. tillverkningsätt och konstruktion av produkter inom telekommunikationsområdet. Som *Tele2* har förordat, och även *PTS* berört, bör uttrycket Sveriges säkerhet ges samma innebörd som i säkerhetsskyddslagen.

Beviljande av tillstånd och medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd

Frågor om Sveriges säkerhet kan aktualiseras i alla skeden. Det måste därför finnas möjlighet att avslå en tillståndsansökan pga. sådana hänsyn mot bakgrund av uppgifter som finns tillgängliga i tillståndsärendet. *PTS* har ifrågasatt behovet av att kunna avslå en tillståndsansökan på grund av en

bedömning om den framtida radioanvändningen. Regeringen bedömer dock att det inte kan uteslutas att det redan vid en tillståndsprövning kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Det skulle t.ex. kunna förekomma att en sökande bedöms inte klara av att uppfylla de eventuella villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet som tillståndet skulle behöva förenas med. I sådana fall bör en tillståndsansökan kunna avslås. I likhet med den grundprincip som i övrigt gäller vid tillståndsprövningen bör försiktighet iakttas vid åtgärder som kan begränsa yttrande- och informationsfriheten, t.ex. när en tillståndsansökan gäller program som avses i 1 kap. 2 § YGL (se prop. 2002/03:110 s. 355).

Regleringen av rätten att använda radiosändare i 3 kap. 6 § LEK bygger på att tillstånd ska beviljas om vissa förutsättningar är uppfyllda. Regeringen anser att denna inriktning bör behållas. Det bör därför läggas till bland förutsättningarna för att tillstånd ska beviljas att det kan antas att radioanvändningen inte orsakar skada för Sveriges säkerhet. Den prövning som ska göras har likheter med de prövningar som ska göras enligt säkerhetskyddslagen. Genom användningen av uttrycket orsaka skada, i stället för uttrycket vålla fara som utredningen föreslagit, anpassas regleringen bättre till säkerhetskyddslagens terminologi, jfr 2 kap. 5 § och 3 kap. 6–8 §§ i den lagen.

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare får enligt 3 kap. 23 och 24 §§ LEK överlätas eller hyras ut efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Medgivande ska lämnas om vissa förutsättningar är uppfyllda. Förvärvaren respektive hyrestagaren övertar överlåtarens respektive uthyrarens rättigheter och skyldigheter enligt lagen för tiden efter medgivandet. På samma sätt som vid tillståndsgivning kan frågor om Sveriges säkerhet aktualiseras i ett ärende om medgivande till överlåtelse eller uthyrning.

En av förutsättningarna för att medgivande ska lämnas är att förvärvaren eller hyrestagaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades. I och med att det läggs till bland förutsättningarna för att tillstånd ska beviljas att det kan antas att radioanvändningen inte orsakar skada för Sveriges säkerhet, kommer den förutsättningen också att gälla i ärenden om medgivande till överlåtelse eller uthyrning av tillstånd som har beviljats efter ikraftträdandet.

Tillstånd att använda radiosändare beviljas för en bestämd tid. Tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång som huvudregel förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, medan tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme inte får förlängas (se 3 kap. 12–12 b § LEK). Tillståndstiderna kan vara långa. I vissa fall, t.ex. vid utbyggnad av mobilnät, kan tillståndstiden vara upp till 30 år. För att den nya regleringen ska få genomslag bör det även vid överlåtelse eller uthyrning av tillstånd som meddelats före ikraftträdandet gälla att det kan antas att förvärvarens radioanvändning inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Det bör införas en särskild bestämmelse om detta. Eftersom det under lång tid kommer att kunna förekomma överlåtelser eller uthyrning av sådana tillstånd bör kravet föras in i 3 kap. 23 § LEK, där förutsättningarna för överlåtelse finns. Av hänvisningen i 3 kap. 24 § LEK till 23 § första stycket följer att samma krav kommer att gälla vid uthyrning av tillstånd som beviljats före ikraftträdandet. Det behövs alltså ingen ändring av den paragrafen i detta avseende.

Utöver detta bör det vara en förutsättning för att överlåtelse eller uthyrning ska medges att förvärvaren eller hyrestagaren inte tidigare har fått ett tillstånd återkallat för att radioanvändningen antagits orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Tillståndsvillkor

I det stora flertalet tillståndsärenden torde det inte finnas skäl att anta att radioanvändningen orsakar skada för Sveriges säkerhet. För att det ändå ska vara möjligt att beakta nationella säkerhetsintressen i samtliga tillstånd bör det vara möjligt att förena tillstånd med villkor om krav som av är betydelse för Sveriges säkerhet. Det bör införas en bestämmelse om detta.

Radioanvändning kan vara säkerhetshotande på grund av den tekniska utrustning som används. Det bör därför vara möjligt att i tillståndsvillkor ställa säkerhetskrav på den tekniska utrustning, den organisation eller de avtal som är relaterade till radiosändningen. Det bör också vara möjligt att t.ex. utesluta komponenter, leverantörer eller servicepersonal som inte håller en tillräckligt hög säkerhetsnivå. Som *PTS* påpekat bör dock villkor så långt som möjligt inte låsa användning till viss utrustning, eftersom detta i sig kan leda till säkerhetsbrister, t.ex. om uppgraderingar inte kan ske i takt med teknikutvecklingen.

Även andra typer av villkor bör kunna komma i fråga beroende på vilka krav som hänsyn till Sveriges säkerhet ställer utifrån de hotbilder som finns i det enskilda fallet, det slag av radioanvändning det är fråga om och vilken omfattning verksamheten har.

Enligt 3 kap. 23 § tredje stycket LEK är det möjligt att ändra tillståndsvillkor på det sätt som en överlåtelse föranleder. Bestämmelsen är utformad på sådant sätt att ett tillstånd i samband med en överlåtelse kan förenas med krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller att befintliga sådana krav justeras. Det behövs därför ingen ändring i denna del.

Återkallelse av tillstånd och ändring av tillståndsvillkor

Tillståndsmyndigheten bör även ha möjlighet att ingripa under hela tillståndstiden när det behövs av hänsyn till Sveriges säkerhet. Om en tillståndshavare inte följer LEK eller de tillståndsvillkor som meddelats finns det i 7 kap. 4 och 5 §§ LEK bestämmelser om förelägganden för att åstadkomma rättelse och förbud om förelägganden inte följs. Om villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet inte följs, kan alltså ingripande ske enligt dessa bestämmelser för att åstadkomma rättelse.

Enligt 7 kap. 6 § LEK får dessutom tillstånd återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart i vissa uppräknade situationer. För att uppnå ett heltäckande skydd bör enligt regeringens mening dessa möjligheter finnas även när det efter det att ett tillstånd har beviljats kan antas att radioanvändning kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Det bör införas en bestämmelse om detta.

Som flera remissinstanser har påpekat är en återkallelse av tillstånd en mycket ingripande åtgärd för den som åtgärden riktar sig mot. En återkallelse skulle i vissa fall kunna ha stor påverkan på kommunikationerna i samhället, t.ex. om frågan skulle aktualiseras för en mobiloperatör med många kunder inom olika sektorer och verksamheten omedelbart måste upphöra. Detta skulle i sig kunna påverka Sveriges säkerhet.

Enligt 5 § tredje stycket förvaltningslagen (2017:900) får en myndighet ingripa i ett enskilt intresse endast om åtgärden kan antas leda till det avsedda resultatet. Åtgärden får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot. Liknande tankegångar ligger bakom 7 kap. 6 § tredje stycket LEK där det anges att, förutom när tillståndshavaren själv begärt att tillståndet återkallas eller inte betalats avgift, ett tillstånd får återkallas endast om återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras. Bestämmelsen bör göras tillämplig även när radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet. Det ska alltså i första hand övervägas om det är tillräckligt att på visst sätt ändra tillståndsvillkoren. En omedelbar återkallelse av ett tillstånd måste ses som en sista utväg inför ett allvarligt hot. På det sättet tillgodoses enligt regeringens mening de synpunkter som flera remissinstanser har framfört om att möjligheten att återkalla tillstånd är alltför vid.

Ersättningskyldighet och ekonomisk kompensation vid återkallelse av tillstånd

Flera remissinstanser har väckt frågor om ersättning eller ekonomisk kompensation vid återkallelse av ett tillstånd.

I vissa fall beviljas tillstånd efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan enligt 3 kap. 8 § LEK. När förfarandet innehåller moment av anbudsgivning ska den som får tillstånd betala ersättning till staten. Enligt 7 kap. 9 § LEK ska en återkallelse eller villkorsändring i sådana fall inte påverka skyldigheten att betala ersättning, om inte annat bestäms i samband med återkallelsen eller villkorsändringen. I förarbetena till lagen uttalade regeringen att syftet med bestämmelsen är att kunna ompröva ersättningskyldigheten till staten när återkallelsen eller villkorsändringen sker utan att tillståndshavaren själv haft skulden till den (se prop. 2002/03:110 s. 301). Det finns alltså möjlighet för tillståndshavare att få en auktionslikvid helt eller delvis återbetald i efterhand.

Regeringen bedömde att det i övrigt inte behövde införas bestämmelser om ekonomisk kompensation för den som eventuellt lider skada till följd av en återkallelse eller ändring av bl.a. tillstånd att använda radiosändare. Någon rätt till kompensation hade inte funnits tidigare och följde inte heller av den bakomliggande EU-rättsliga regleringen. Förutsättningarna för återkallelse eller ändring anges i lag eller i tillståndsvillkor och ansågs därför kända för tillståndshavaren.

Det saknas underlag för att i detta lagstiftningsärende ändra regleringen när det gäller skyldighet att betala ersättning och ekonomisk kompensation vid återkallelser eller ändring av tillstånd. Några sådana bestämmelser föreslås därför inte. Regeringen är samtidigt medveten om de betydande utgifter som t.ex. utbyggnad av moderna mobilnät är förenade med och kommer därför att följa utvecklingen i dessa avseenden för att bedöma om det finns behov av lagstiftningsåtgärder.

Tillstånd att använda radiosändare för radio och tv

Som framgår av avsnitt 4.2 gäller att tillstånd att använda radiosändare för att sända tv, sökbar text-tv och ljudradio som omfattas av tillståndsplikt enligt 4 kap. 2 § och 10 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2010:696) endast får

beviljas om det finns sådant tillstånd, s.k. dubbel tillståndsplikt. Den dubbla tillståndsplikten har utformats på sådant sätt att den som är tillståndspliktig enligt LEK kan vara en annan än den som är tillståndspliktig enligt radio- och tv-lagen.

Som *Myndigheten för press, radio och tv* har påpekat har 2018 års AV-utredning haft i uppgift att analysera och lämna förslag på hur nationella säkerhetsintressen kan säkerställas vid tillståndsprövningen för sändning av tv, text-tv och ljudradio. Utredningen lämnade den 16 augusti 2019 sitt betänkande *En moderniserad radio- och tv-lag – genomförande av ändringar i AV-direktivet (SOU 2019:39)*. När det gäller frågan om att kunna avslå en ansökan om sändningstillstånd med hänvisning till Sveriges säkerhet konstaterar utredningen att det finns svårigheter i att åstadkomma ett system som säkerställer att de säkerhetspolitiska övervägandena inte riskerar att inbegripa en bedömning av innehållet i det som en sökande förväntas sända. Det kan enligt utredningen inte uteslutas att en sådan ordning står i strid med grunderna för förbudet mot hindrande åtgärder i 1 kap. 11 § YGL. Utredningen anför vidare att bedömningen skulle behöva grundas på antaganden om sökanden och dennes verksamhet och inte på sådant som sökanden har sänt. Detta riskerar enligt utredningen att felaktigt utestänga aktörer med helt legitima intressen. Utredningen bedömer därför att en möjlighet att neka tillstånd om den sökande antas utgöra en fara för landets säkerhet innebär en alltför stor inskränkning i yttrandefriheten. Vidare bedömer utredningen att regler som tar sikte på innehållet i sändningarna och innebär en möjlighet att ingripa i efterhand genom att återkalla ett tillstånd om sändningarnas innehåll kan utgöra ett hot mot landets säkerhet, är mer i linje med synsättet att ingripanden mot yttringar ska göras i efterhand på grund av att ett visst innehåll faktiskt har sänts. Den närmare utformningen av reglerna bör enligt utredningen utredas vidare, bl.a. med hänvisning till beredningen av de förslag som behandlas i denna lagrådsremiss.

Vissa remissinstanser, som *Svenska Journalistförbundet* och *Sveriges Television AB*, har ifrågasatt att möjligheten att återkalla tillstånd ska gälla för radioanvändning som avser utsändningar till allmänheten av program som sker med tillstånd av regeringen och om regleringen är förenlig med censurförbudet i YGL.

I detta sammanhang bör inledningsvis framhållas att en grundprincip bakom tillståndsregleringen i LEK är att det bör krävas starka skäl för att neka tillstånd för verksamhet som avser program som avses i 1 kap. 2 § YGL (se prop. 2002/03:110 s. 137 och 355). Samma princip får anses gälla för att återkalla tillstånd för sådan verksamhet. Av 1 kap. 4 § LEK följer vidare att lagen inte är tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster. Möjligheten att neka någon tillstånd eller att återkalla tillstånd kan därmed inte ha sin grund i det innehåll som överförs eller kan komma att överföras, utan t.ex. på grund av att den utrustning som används i nätet har säkerhetsbrister. Den föreslagna regleringen innebär inte heller något förfogande över radiosändare eller annan utrustning.

Regeringen konstaterar att det i utredningen eller promemorian inte har föreslagits något undantag för utsändningar av ljudradio och tv som omfattas av den dubbla tillståndsplikten. Utredningen har inte heller berört de yttrandefrihetsrättsliga aspekter som aktualiseras om beviljade sändningstillstånd enligt radio- och tv-lagen inte kan användas pga. säkerhetsbedömningar om

radioanvändningen. Detsamma gäller de speciella frågor som rör utsändningar för radio och tv och som hänger samman med public service och övriga mediers oberoende. Med hänsyn till att dessa frågor därmed är otillräckligt belysta bör sändningar av ljudradio och tv som omfattas av den dubbla tillståndsplikten undantas från den nu föreslagna regleringen. Regeringen avser att återkomma i frågan om beaktande av nationella säkerhetsaspekter vid tillståndsgivning för radio och tv med dubbel tillståndsplikt i samband med att de överväganden som görs av 2018 års AV-utredning behandlas.

7 Sekretess och partsinsyn

Regeringens förslag: Utrikessekretess, sekretess i det internationella samarbetet, försvarssekretess och sekretess för underrättelseverksamhet m.m. ska inte hindra att Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten lämnar uppgifter till PTS, om uppgifterna avser

- frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd att använda radiosändare kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet,
- behovet av att förena sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som ett tillstånd i så fall bör förenas med, eller
- frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor för att det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Sekretess för uppgift som hänför sig till ett ärende om tillstånd att använda radiosändare eller upphandling m.m. ska inte hindra att PTS lämnar uppgift till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende om tillstånd att använda radiosändare.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks av majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig över det. *PTS* anser att det bör finnas en skyldighet för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att förse myndigheten med de uppgifter som behövs för prövningen av ett ärende. *Försvarsmakten* avstyrker förslaget med hänvisning till att ytterligare sekretessbrytande bestämmelser inte behövs eftersom uppgifter kan lämnas ut antingen eftersom skaderekvisiten inte anses uppfylla eller med stöd av den s.k. general-klausulen i 10 kap. 27 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Även *Svenska Journalistförbundet* och *Sveriges radio AB* avstyrker förslaget.

Flera remissinstanser, bland dem *Hi3G Access AB*, *Tele2*, *Telenor* och *IT&Telekomföretagen* väcker frågor om insyn vid handläggningen av ärenden och framhåller att det är viktigt att enskilda kan få de upplysningar som behövs för att de ska kunna ta till vara sin rätt.

Skälen för regeringens förslag

Samråd i tillståndsärenden

Det är PTS som prövar frågor om tillstånd att använda radiosändare och som är tillsynsmyndighet enligt LEK. Det är dock bara Säkerhetspolisen och Försvarsmakten som tillsammans har en helhetsbild när det gäller säkerhetsläget och hotbilden mot Sverige och tillgång till de uppgifter som behövs för att bedöma om radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet. Regeringen planerar därför att i förordning införa en skyldighet för PTS att samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i ärenden som gäller tillstånd att använda radiosändare och att på begäran av Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten pröva om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor på grund av att radioanvändningen kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet. I samrådet ska Säkerhetspolisen och Försvarsmakten inför PTS beslut redovisa sin sammanfattande analys och bedömning av om radioanvändningen kan orsaka skada Sveriges säkerhet och vilka villkor som är lämpliga.

Sekretessbrytande bestämmelser för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i ärenden om tillstånd att använda radiosändare

De uppgifter som Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten ska kunna lämna om att viss radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet, eller om att tillstånd bör förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet, kommer ofta att omfattas av sekretess. Aktuella sekretessgrunder kan vara utrikessekretess, sekretess i det internationella samarbetet och försvarssekretess enligt 15 kap. 1, 1 a och 2 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. För uppgifter hos Säkerhetspolisen kan det därutöver gälla sekretess i underrättelseverksamhet m.m. enligt 18 kap. 2 § första stycket OSL. Denna sekretess gäller oberoende av om ett röjande av en uppgift skulle kunna orsaka skada för rikets säkerhet och kan omfatta fall som inte täcks av 15 kap. 2 § OSL. Uppgifter i Säkerhetspolisens verksamhet är ofta sekretessbelagda med stöd av båda dessa bestämmelser.

Som framgår av föregående avsnitt är det av avgörande betydelse att PTS får tillgång till den information som krävs för att kunna tillämpa de föreslagna reglerna i LEK. Det krävs därför att Säkerhetspolisen och Försvarsmakten vid behov kan lämna uppgifter som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 1, 1 a eller 2 § eller 18 kap. 2 § OSL till PTS i ärenden som rör tillstånd att använda radiosändare.

Enligt 8 kap. 1 § OSL får uppgifter som omfattas av sekretess inte röjas för enskilda eller för andra myndigheter, om inte annat anges i OSL eller i lag eller förordning som OSL hänvisar till. När uppgifter ska lämnas måste därför hänsyn tas till sekretesslagstiftningen. Enligt 10 kap. 27 § OSL, den s.k. generalklausulen, får en uppgift, utöver vad som följer av 2, 3, 5 och 15–26 §§ i kapitlet, lämnas till en myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som uppgiften ska skydda. Den samrådsskyldighet som regeringen avser att införa kommer att medföra att uppgifter behöver lämnas närmast rutinmässigt från Säkerhetspolisen och Försvarsmakten till PTS. Bestämmelsen i 10 kap. 27 § OSL bygger på att sådant uppgiftslämnande ska vara författningsreglerat (jfr prop. 1979/80:2 del A s. 326 f.). Mot denna bakgrund avser regeringen, till skillnad från *Försvarsmakten*, att det bör införas sekretessbrytande bestämmelser som gör det

möjligt för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att lämna nödvändiga uppgifter (se t.ex. prop. 2017/18:36 s. 29 f.).

Uppgifterna kan vara av mycket känslig natur. Det bör därför finnas utrymme för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att bedöma vilka uppgifter som bör lämnas i ett visst ärende. En uppgiftsskyldighet bör därför inte införas, så som *PTS* har föreslagit. De sekretessbrytande bestämmelserna bör i stället innebära att sekretess enligt 15 kap. 1, 1 a eller 2 § och 18 kap. 2 § OSL inte hindrar att Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten lämnar uppgifter som avses där till *PTS*.

Sekretessen bör inte brytas för andra uppgifter hos myndigheterna än sådana som *PTS* behöver för sin prövning. Bestämmelsernas tillämpningsområde bör därför avgränsas så att de omfattar uppgifter som avser frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande till överlåtelse eller uthyrning av tillstånd enligt 3 kap. LEK kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet, behovet av att förena sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som ett tillstånd i så fall bör förenas med eller frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor för att det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Med hänsyn till uppgifternas art bör det finnas utrymme för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att bedöma om uppgifter bör lämnas eller inte i det enskilda fallet och vilka uppgifter som det är lämpligt att lämna. En uppgift bör därför få lämnas endast om intresset av att den lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Sekretessbrytande bestämmelser för uppgifter om vem som är sökande i ärenden om tillstånd att använda radiosändare

Uppgifter hos *PTS* om vem som sökt tillstånd att använda radiosändare är normalt offentliga och kan därmed utan vidare överlämnas till enskilda och andra myndigheter. Det finns dock vissa undantag från denna huvudregel.

Av 3 kap. 7 och 8 §§ LEK följer att tillstånd att använda radiosändare i vissa fall ska beviljas efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan. Prövningen ska då ske efter ett jämförande urvalsförfarande (skönhetstävling), efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala ska vara utslagsgivande (auktion) eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Enligt 17 kap. 4 a § OSL gäller sekretess för uppgift som hänför sig till ärende om prövning enligt 3 kap. 8 § LEK, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs. Sekretess kommer framför allt i fråga för uppgifter om vem eller vilka som deltar i förfarandet och om innehållet i ingivna anbud. Bestämmelsen har kommit till för att säkerställa ett optimalt urval. Ett led i detta är att deltagare i inbjudningsförfaranden normalt inte ska kunna sluta sig till vilka andra deltagare som finns och hur dessa har agerat eller avser att agera (se prop. 2009/10:193 s. 68 och 98).

Vidare följer av 19 kap. 3 § OSL att sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om förvärv, överlåtelse, upplåtelse eller användning av egendom, tjänst eller annan nytthet, om det kan antas att det allmänna lider skada om uppgiften röjs. Skaderekvisitet torde kunna vara uppfyllt om ett utlämnande av uppgifter om vilka som är tillståndssökande skulle riskera att leda till att budgivningen i en auktion, eller en kombination av auktion

och skönhetstävling, sker så att bästa resultat för det allmänna inte uppnås (jfr prop. 2009/10:193 s. 66 f. och 98).

Det kan alltså finnas fall där uppgifter hos PTS om vem som sökt tillstånd inte kan lämnas ut till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten till följd av sekretess. För att dessa myndigheter ska kunna yttra sig över om en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande till överlåtelse eller utthyning av tillstånd enligt 3 kap. LEK kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet, eller behovet av att förena sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som ett tillstånd i så fall bör förenas med, är det nödvändigt att myndigheterna får information om vem som är sökande. Av samma skäl som redovisats ovan bör det därför införas sekretessbrytande bestämmelser som innebär att sekretess enligt 17 kap. 4 a § och 19 kap. 3 § OSL inte hindrar att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende om tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. LEK.

Överföring av sekretess

Sekretess enligt 15 kap. 1, 1 a och 2 § OSL gäller oavsett hos vilken myndighet uppgifterna finns. Om uppgifter som är sekretessbelagda enligt dessa bestämmelser lämnas till PTS kommer de därför att ha samma sekretesskydd som de haft hos Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten.

Sekretess enligt 18 kap. 2 § OSL gäller uppgifter som hänför sig till viss verksamhet hos bl.a. Säkerhetspolisen. Vidare gäller sekretessen enligt 17 kap. 4 a § och 19 kap. 3 § OSL uppgifter som hänför sig till ärenden hos PTS. Genom användningen av uttrycket ”hänför sig till” i dessa bestämmelser bedöms sekretessen följa med när en myndighet lämnar sådana sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet (jfr prop. 1979/80:2 del A s. 138 och 148 och RÅ 2002 ref. 103).

Mot denna bakgrund bedöms det inte behövas några bestämmelser om överföring av sekretess.

Partsinsyn

Flera remissinstanser har väckt frågor om insyn vid handläggningen av ärenden och framhåller att det är viktigt att enskilda kan få de upplysningar som behövs för att de ska kunna ta till vara sin rätt.

I ärenden som gäller tillstånd att använda radiosändare enligt LEK gäller förvaltningslagen (2017:900). Enligt 10 § förvaltningslagen har den som är part i ett ärende rätt att ta del av allt material som har tillförts ärendet. Vidare ska enligt 25 § förvaltningslagen en myndighet, innan den fattar beslut i ett ärende, som huvudregel underrätta den som är part om allt material som är av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att yttra sig över materialet. Dessa bestämmelser gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § OSL. Av 10, 12, 18 och 19 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) följer att motsvarande reglering gäller vid handläggningen i allmän förvaltningsdomstol efter överklagande av tillsynsmyndighetens beslut.

Enligt 10 kap. 3 § OSL hindrar inte sekretess att en enskild som är part i ett mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet och som på grund av sin partsställning har rätt till insyn i handläggningen tar del av en handling eller annat material i målet eller ärendet. En sådan handling eller ett sådant material får dock inte lämnas ut till parten i den utsträckning det av

hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådana fall ska parten på annat sätt få upplysning om vad materialet innehåller i den utsträckning det behövs för att parten ska kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. Sekretess hindrar aldrig att en part i ett mål eller ärende tar del av en dom eller ett beslut i målet eller ärendet. Om det i lag finns bestämmelser som avviker från dessa bestämmelser gäller de bestämmelserna i stället.

Om Säkerhetspolisen eller Försvarmakten lämnar uppgifter om att viss radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet skulle uppgifterna, om de röjs, t.ex. kunna leda till att funktioner i system för elektronisk kommunikation äventyras på ett så allvarligt sätt att Sveriges säkerhet kan skadas. Sveriges säkerhet är ett synnerligen starkt allmänt intresse. När det finns anledning att ingripa med stöd av de bestämmelser som utredningen har föreslagit torde därför en tillämpning av 10 kap. 3 § OSL regelmässigt resultera i bedömningen att det är av synnerlig vikt att inte röja uppgifter av sådan karaktär att det skulle innebära skada för Sveriges säkerhet att lämna ut dem. En annan bedömning kan göras när det gäller mindre känsliga uppgifter av mer teknisk karaktär, som t.ex. vilka typer av åtgärder som kan behöva vidtas för att uppfylla villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet. Som anges i 10 kap. 3 § OSL ska parten i sådana fall på annat sätt få upplysning om vad materialet innehåller i den utsträckning det behövs för att parten ska kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda.

Regeringen bedömer att det inte finns skäl att i detta lagstiftningsärende göra något avsteg från de allmänna reglerna om partsinsyn i ärenden. Det föreslås därför inte någon författningsändring i denna del.

8 Överklagande

Regeringens förslag: Säkerhetspolisen och Försvarmakten ska få överklaga beslut som gäller

- beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller medgivande att överlåta eller hyra ut ett sådant tillstånd,
- att förena tillstånd att använda radiosändare med villkor, eller
- återkallelse av tillstånd att använda radiosändare eller ändring av villkor i sådana tillstånd.

När ett beslut överklagas ska beslutsmyndigheten vara motpart i domstol.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser tillstyrker förslaget, bland dem *PTS, Försvarmakten, Polismyndigheten, Säkerhets- och försvarsföretagen* och *Teknikföretagen*.

Tillväxtverket, Telenor och *Svenska Journalistförbundet* avstyrker förslaget. Telenor menar att det i stället bör tydliggöras att myndigheterna förväntas komma överens. Även *IT&Telekomföretagen* anser att det är olämpligt att statliga myndigheter processar mot varandra i förvaltningsdomstol. *Sveriges Television AB* avstyrker förslaget till den del det omfattar radioanvändning som

avser utsändning till allmänheten av program som sker med tillstånd av regeringen. Även *Sveriges Radio AB* avstyrker förslaget av hänsyn till bolagets oberoende.

PTS och *Tele2* anser att överklagande ska ske till allmän förvaltningsdomstol. *Tele2* anser vidare att de beslut som omfattas av förslaget ska kunna överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. *Säkerhetspolisen* och *Försvarsmakten* anser att överklagande ska ske till regeringen. *Försvarets materielverk* anser att regeringen ska pröva ärenden där det råder oenighet mellan myndigheterna och att överklagande av beslut ska kunna ske även om tillståndsvillkor inte meddelas. *Totalförsvarets forskningsinstitut* ifrågasätter en ordning som innebär att överklagande av förvaltningsbeslut som rör frågor om Sveriges säkerhet hanteras i allmän förvaltningsdomstol och anser att frågan om instansordning bör analyseras ytterligare.

RISE Research Institutes of Sweden anser att även institutet ska få överklaga beslut enligt förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det samråd som regeringen avser att besluta om i förordning enligt avsnitt 7 innebär inte någon ändrad ordning av beslutsfattandet i ärenden som rör tillstånd att använda radiosändare. *PTS* skulle därför kunna komma att fatta beslut som går *Säkerhetspolisen* eller *Försvarsmakten* emot när det gäller vilka åtgärder som bör vidtas för att skydda Sveriges säkerhet enligt regleringen i avsnitt 6. Eftersom *Säkerhetspolisen* och *Försvarsmakten* har i uppgift att bevaka och värna Sveriges säkerhet bör dessa myndigheter kunna överklaga beslut som avser sådana frågor. I och med att sändningar av ljudradio och tv som omfattas av dubbel tillståndsplikt undantas från den nya regleringen uppkommer inte den problematik som *Sveriges Television AB* och *Sveriges Radio AB* har tagit upp när det gäller yttrandefriheten och mediernas oberoende.

Statliga myndigheter anses traditionellt inte utan författningsstöd kunna överklaga beslut av en annan myndighet, utom om myndigheten i fråga företräder ett rent privaträttsligt intresse. Enligt 8 kap. 19 a § LEK får beslut enligt lagen överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och även av annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet. *Säkerhetspolisen* och *Försvarsmakten* torde inte med stöd av den bestämmelsen kunna överklaga *PTS* beslut när det gäller vilka åtgärder som bör vidtas för att skydda Sveriges säkerhet enligt de bestämmelser som nu föreslås. Det bör därför införas en särskild bestämmelse i LEK som innebär att *Säkerhetspolisen* och *Försvarsmakten* får överklaga beslut som gäller beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller medgivande till överlåtelse eller uthyrning av sådant tillstånd, att förena tillstånd att använda radiosändare med villkor, eller återkallelse av tillstånd att använda radiosändare eller ändring av villkor i sådana tillstånd. Det saknas i övrigt skäl att utvidga kretsen av klagoberättigade.

Om en enskild överklagar *PTS* beslut följer av 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) att myndigheten är den enskildes motpart i domstol. Det samma bör gälla om beslut endast överklagas av *Säkerhetspolisen* eller *Försvarsmakten*. Det bör därför införas en bestämmelse i LEK om att när ett beslut överklagas är beslutsmyndigheten motpart i domstolen.

Instansordningen

Av 8 kap. 19 § LEK följer att beslut som rör tillstånd att använda radiosändare överklagas till förvaltningsrätten och kammarrätten. I promemorian föreslås ingen ändring av den nuvarande instansordningen.

Flera remissinstanser har uttalat sig om instansordningen. Vissa förespråkar att överklaganden av beslut som gäller tillståndsfrågor som behandlas i denna lagrådsremiss fortsatt ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol, medan andra förespråkar att frågor om Sveriges säkerhet ska prövas av regeringen. Regeringen konstaterar att det finns olika instansordningar vid överklagande av ärenden som innehåller bedömningar av frågor som rör Sveriges säkerhet.

I vissa fall överklagas sådana myndighetsbeslut till regeringen. Sådana bestämmelser finns i lagen (2001:82) om medborgarskap och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Vidare har Utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor i betänkandet *Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen* (SOU 2018:82) föreslagit att beslut enligt vissa bestämmelser som utredningen föreslagit i säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska kunna överklagas till regeringen, medan andra beslut ska överklagas till domstol. Det ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I andra fall överklagas sådana myndighetsbeslut som rör Sveriges säkerhet till domstol. Sådana bestämmelser finns i lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet och utlänningslagen (2005:716). I flertalet av dessa lagar är Sveriges säkerhet normalt inte en huvudfråga i prövningen av ärenden utan frågan uppkommer bara i vissa fall.

De prövningar som ska göras enligt LEK enligt de bestämmelser som nu föreslås har likheter med de som ska göras enligt de senare lagarna. Utfallet av prövningarna kan få mycket stor betydelse för Sveriges säkerhet, vilket gör att det, liksom vid den typ av prövningar som föreslås i betänkandet *Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen*, finns skäl för en instansordning med regeringen som slutinstans. Prövningen i ärenden som rör tillstånd att använda radiosändare kommer dock att innefatta en rad olika bedömningsgrunder som inte tar sikte på frågan om Sveriges säkerhet. I dessa delar är det inte lämpligt att prövningen av överklaganden görs av regeringen. Det kan vidare ifrågasättas om överklagande till regeringen i de delar som inte avser Sveriges säkerhet uppfyller de krav avseende rätt till överklagande som ställs enligt artikel 31 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation. Det är också förenat med praktiska svårigheter att låta de delar av ett överklagande som berör Sveriges säkerhet överklagas till regeringen medan övriga delar överklagas till förvaltningsdomstol. Något underlag för hur en sådan reglering skulle kunna se ut har inte heller beretts. Mot denna bakgrund föreslår regeringen ingen ändring av nuvarande instansordning i detta lagstiftningsärende. Utformningen av instansordningen i ärenden som berör Sveriges säkerhet är aktuell i flera olika sammanhang och det kan därför finnas anledning att återkomma till frågan.

9 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 december 2019.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2021.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans invänder mot förslaget.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändning.

Skälen för regeringens förslag: Utredningen har föreslagit att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2021.

För närvarande pågår förberedelser för ett inbjudningsförfarande för att i början av 2020 bevilja tillstånd i frekvensbandet 3,4–3,8 GHz efter en auktion. Det frekvensbandet lämpar sig för mobila bredbandstjänster och är intressant för kommande 5G-utveckling. Mot bakgrund av de säkerhetsutmaningar som finns vid utbyggnad av trådlös digital infrastruktur anser regeringen att de lagändringar som nu föreslås bör träda i kraft innan tillstånd beviljas i frekvensbandet 3,4–3,8 GHz. Det bedöms lämpligt att de föreslagna lagändringarna träder i kraft den 1 december 2019.

Det saknas behov av övergångsbestämmelser.

10 Konsekvenser

I lagrådsremissen lämnas förslag för att nationella säkerhetsintressen ska kunna säkerställas i högre utsträckning i samband med tillstånd att använda radiosändare. Syftet är att kunna ställa högre säkerhetskrav på radioanvändning och att kunna ingripa mot radioanvändning som kan orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Förslagen berör samtliga ca 35 000 tillståndshavare inom många olika sektorer. Det gäller allt från operatörer som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster, t.ex. mobiltelefoni och mobil datatrafik, och andra näringsidkare som använder radiosändare i sin verksamhet, t.ex. för telemetri, larm eller fjärrstyrning, till fysiska personer som använder radiosändare för t.ex. privat båtradio eller amatörradio. Varje år handlägger PTS ca 10 000 tillståndsansökningar. Därutöver förlängs varje år ett varierande antal tillstånd.

Situationer där det finns anledning att neka någon ett tillstånd eller en förlängning av ett tillstånd med hänvisning till de nya reglerna bedöms bli sällsynta. Detsamma gäller för återkallelse av tillstånd. En återkallelse är en ingripande åtgärd för den som drabbas. Effekterna av en återkallelse varierar dock beroende på vilken typ av verksamhet det är fråga om och vilken omfattning verksamheten har. Om en mobiloperatörs tillstånd återkallas skulle det inte bara kunna innebära att verksamheten måste läggas ned. Konsekvenserna av en sådan åtgärd kan potentiellt omfatta stora delar av samhället. Återkallelse av ett sådant tillstånd torde dock bli aktuellt endast i undantagsfall.

Det i praktiken mest förekommande fallet bedöms vara att tillstånd behöver förenas med villkor eller att tidigare beslutade villkor behöver ändras. Med hänsyn till att villkor ska innebära krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och en stor andel tillstånd torde utgöra mängdärenden som är opproblematiske utifrån de hotbilder som finns bedöms dock inte heller sådana situationer bli särskilt vanliga. Om villkor meddelas om t.ex. utrustning, komponenter eller leverantörer, kan tillståndshavares verksamheter behöva anpassas, vilket kan medföra extra kostnader.

Förslagen bedöms inte påverka företagens administrativa kostnader. Tillståndsärenden kan dock ta något längre tid att handlägga. Samtidigt innebär förslagen ingen ändring av de tidsfrister som gäller för beslutsfattandet enligt 8 kap. 3 § LEK, dvs. att beslut ska fattas inom sex veckor, utom vid förfaranden med allmän inbjudan till ansökan då fristen får förlängas med upp till åtta månader

Sverige har en ledande ställning på områdena it, bredband och trådlös kommunikation med väl utbyggd infrastruktur för elektroniska kommunikationer, samt en stor andel konsumenter och företag som tar till sig nya möjligheter inom dessa områden. För att bibehålla denna position måste förutsättningarna för en effektiv konkurrens säkras. Detta leder i sin tur till nytta för både konsumenter och företag i form av ett brett urval av prisvärda tjänster. Förslagen bedöms inte påverka Sveriges ställning negativt när det gäller konkurrensförhållanden. Förslagen syftar till att kunna värna Sveriges säkerhet kopplat till radioanvändning. De riktar sig inte mot något visst land eller någon viss leverantör utan samma regler gäller för alla. Förslagen bedöms på ett positivt sätt bidra till att stärka säkerhetsarbetet och tydliggöra kravställningar med avseende på säkerhet inom området för elektronisk kommunikation.

För PTS kommer prövningen av tillståndsärenden att ta något längre tid och kräva visst merarbete eftersom samråd behöver ske med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i ärendena. PTS verksamhet enligt LEK finansieras med avgifter från dem som är anmälda enligt lagen. De sammanlagda avgifterna för användning av radiosändare får enligt 6 § förordningen (2016:602) om avgifter för finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet vara högst 120 000 000 kr per år. Kostnaderna för PTS bedöms kunna rymmas inom denna ram.

Förslagen kan innebära att it-system för tillståndsregister hos PTS, och eventuellt även system hos Säkerhetspolisen och Försvarsmakten, behöver utvecklas eller förnyas. Regeringen avser att återkomma till den frågan i annan ordning.

Säkerhetspolisen och Försvarsmakten kommer att få tillfälle att yttra sig i ett stort antal ärenden hos PTS. Situationer där radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet eller det finns skäl att förena tillstånd med villkor bedöms inte bli särskilt vanliga. Det är bara i sådana situationer det krävs insatser som inte är av helt obetydlig omfattning. Regeringen avser att utforma samrådsskyldigheten på sådant sätt att PTS, Säkerhetspolisen och Försvarsmakten själva kan komma fram till en effektiv hantering såväl när det gäller hur och när som på vilket sätt samråd ska ske, så att beslut kan fattas inom de frister som gäller enligt 8 kap. 3 § LEK. I flertalet fall bedöms samrådet utmynna i att myndigheterna efter en översiktlig granskning formlöst avstår från att yttra sig eller bedömer att det för tillfället saknas intresse av att granska vissa kategorier av ärenden. Bedömningar av hot

mot Sveriges säkerhet ingår i Säkerhetspolisens och Försvarsmaktens kärnverksamhet. Samtidigt innebär samrådsskyldigheten en ny uppgift för de inblandade myndigheterna som kommer att medföra vissa ökade kostnader. Dessa kostnader bedöms i nuläget kunna rymmas inom befintliga anslagsramar.

Som anges ovan bedöms situationer där det finns skäl att återkalla tillstånd eller att ändra tillståndsvillkor för att radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet bli sällsynta. Besluten kommer att kunna överklagas till förvaltningsrätten och kammarrätten. Mot bakgrund av att antalet mål bedöms bli mycket begränsat bör eventuella kostnadsökningar rymmas inom befintliga ekonomiska ramar för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

11 Författningskommentar

11.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

3 kap. Rätt att använda radiofrekvenser och nummer

Radiosändare

Tillståndsförfarandet

6 § Tillstånd att använda radiosändare ska beviljas, om

1. det kan antas att radiofrekvenserna kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §,

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skäligen anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren, *och*

7. *det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.*

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns. *Då gäller inte första stycket 7.*

Om tillståndet avser en viss radiosändare ska denna, tillsammans med avsedd radiomottagare, vara så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att bevilja tillstånd att använda radiosändare.

I *första stycket 7* införs en ny förutsättning för att tillstånd ska beviljas. Det ska antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Bestämmelsen gör det möjligt att avslå en tillståndsansökan mot bakgrund av uppgifter som finns tillgängliga i tillståndsärendet, t.ex. om sökanden har använt, använder eller kommer att använda radiosändare på ett sådant sätt att användningen kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Det skulle också kunna förekomma att en sökande av andra skäl inte bedöms klara av att uppfylla de eventuella villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet som tillståndet skulle behöva förenas med och det av den anledningen kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Bestämmelsen som gäller Sveriges säkerhet relaterar till själva radioanvändningen. Den tar inte sikte på innehåll som överförs med radiosändare, jfr 1 kap. 4 § där det anges att lagen inte är tillämplig på innehåll som överförs

i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster.

Uttrycket Sveriges säkerhet ska ha samma innebörd som i säkerhetsskyddslagen (2018:585), se prop. 2017/18:89 s. 38 f. och 133.

Genom tillägget i *andra stycket* kommer första stycket 7 inte att gälla vid tillståndsgivning för utsändningar som kräver tillstånd enligt radio- och tv-lagen (2010:696).

Övervägandena finns i avsnitt 6.

Villkor

11 § Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. det geografiska område som tillståndet avser,
5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
6. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
7. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §,
9. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande, *och*
10. *krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet.*

Villkor enligt första stycket som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas, får meddelas endast om det krävs för att

1. undvika skadlig störning,
2. säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
3. skydda människors liv eller hälsa,
4. tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
5. tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster för vilka tillstånd meddelats enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas, får meddelas endast om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa, eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

Första stycket 10 gäller inte för tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

Paragrafen reglerar tillsammans med 11 a § vilka typer av villkor ett tillstånd att använda radiosändare får förenas med.

Med stöd av *första stycket 10* blir det möjligt att besluta tillståndsvillkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet. Sådana villkor kan t.ex. innebära krav på den tekniska utrustning som är relaterad till radioanvändningen. De kan också avse att säkerställa att komponenter, leverantörer eller servicepersonal som har använts för eller har koppling till radioanvändningen håller en tillräckligt hög säkerhetsnivå. Även andra typer av villkor kan komma i fråga beroende de hotbilder som finns i det enskilda fallet, den typ av radioanvändning det är fråga om och vilken omfattning verksamheten har.

Innebörden av uttrycket Sveriges säkerhet kommenteras vid 6 §.

Det nya *fjärde stycket* innebär att tillstånd enligt radio- och tv-lagen (2010:696) inte får förenas med villkor enligt första stycket 10.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

Överlåtelse och uthyrning av tillstånd

23 § Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

4. *förvärvaren av ett tillstånd att använda radiosändare inte tidigare har fått ett sådant tillstånd återkallat enligt 7 kap. 6 § första stycket 4,*

5. *det kan antas att förvärvarens radioanvändning inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet, och tillstånd har beviljats före den 1 december 2019, och*

6. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Första stycket 4 och 5 gäller inte vid överlåtelse av ett tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som *behövs på grund av* överlåtelsen.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är utan verkan.

Paragrafen reglerar under vilka förutsättningar tillstånd att använda radiosändare och nummer får överlåtas.

I *första stycket* införs nya förutsättningar för att lämna medgivande till överlåtelse av tillstånd att använda radiosändare.

Enligt *första stycket 4* ska medgivande inte lämnas om förvärvaren tidigare har fått ett tillstånd att använda radiosändare återkallat på grund av att radioanvändningen antagits orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Enligt *första stycket 5* krävs också att det kan antas att förvärvarens radioanvändning inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Bestämmelsens första led har utformats i enlighet med 6 § första stycket, se kommentaren till den paragrafen. Bestämmelsen gäller endast vid överlåtelse av tillstånd som har beviljats före den 1 december 2019. Vid överlåtelse av tillstånd som har meddelats senare följer det av första stycket 1 och 6 § första stycket 7 att det krävs att det kan antas att förvärvarens radioanvändning inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Första stycket 6 motsvarar tidigare första stycket 4.

Det nya *andra stycket* innebär att första stycket 4 och 5 inte gäller vid överlåtelse av tillstånd för utsändningar som kräver tillstånd enligt radio- och tv-lagen (2010:696).

Fjärde till sjätte styckena motsvarar tidigare tredje till femte styckena. Det fjärde stycket har justerats språkligt.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

24 § Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första och andra styckena, tredje stycket första meningen och femte stycket ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

Paragrafen reglerar under vilka förutsättningar tillstånd att använda radiosändare får hyras ut.

Hänvisningarna i första stycket ändras till följd av ändringarna i 23 §. Hänvisningen till 23 § andra stycket innebär att 23 § första stycket 4 och 5 inte gäller vid uthyrning av tillstånd för utsändningar som kräver tillstånd enligt radio- och tv-lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

7 kap. Tillsyn m.m.

Förelägganden och förbud m.m.

6 § Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

5. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller

6. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 §.

Första stycket 4 gäller inte för tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–4 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Paragrafen reglerar i vilka fall tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart.

Med stöd av första stycket 4 får tillstånd återkallas eller villkor ändras omedelbart om det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. För innebörden av Sveriges säkerhet, se kommentaren till 3 kap. 6 §. Paragrafen tar sikte på fall där det efter tillståndsgivningen visar sig finnas behov av att ingripa för att radioanvändning inte ska orsaka skada för Sveriges säkerhet. Det ska göras en framåtblickande bedömning. Bedömningen kan utgå från såväl tidigare som aktuella omständigheter. Det finns inget krav på att tillståndshavaren inte följer lagen eller beslutade tillståndsvillkor för att paragrafen ska vara tillämplig.

Första stycket 5 och 6 motsvarar tidigare första stycket 4 och 5.

Det nya *tredje stycket* innebär att tillstånd för utsändningar som kräver tillstånd enligt radio- och tv-lagen (2016:696) inte får återkallas omedelbart enligt första stycket 4 och att tillståndsvillkoren inte heller får ändras omedelbart med stöd av den punkten.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att en återkallelse av tillstånd för att det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet bara kommer i fråga i sådana situationer där det inte är tillräckligt att i stället ändra tillståndsvillkoren. I första hand ska det alltså prövas om det genom att ändra tillståndsvillkoren är möjligt att införa krav som gör att det kan antas att radioanvändningen inte längre kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. En omedelbar återkallelse av ett tillstånd ska alltså ses som en sista utväg inför ett allvarligt hot mot säkerheten.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

8 kap. Prövning av ärenden m.m.

Överklagande m.m.

19 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol. *När ett beslut överklagas är myndigheten motpart i domstolen.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Kammarrättens avgöranden i ett mål enligt denna lag får inte överklagas.

Paragrafen reglerar överklagande av beslut.

I *första stycket* klargörs att beslutsmyndigheten är motpart i domstol efter överklagande. Det gäller även när Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten överklagat ett beslut enligt 19 a § andra stycket. Stycket justeras dessutom språkligt.

Utöver detta ändras paragrafen redaktionellt så att *andra stycket* motsvarar tidigare första stycket andra meningen och *tredje stycket* motsvarar det tidigare andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

19 a § Beslut enligt denna lag får överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och även av annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet.

Säkerhetspolisen och Försvarsmakten får överklaga beslut som gäller

1. beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller medgivande att överlåta eller hyra ut ett sådant tillstånd,

2. att förena tillstånd att använda radiosändare med villkor, eller

3. återkallelse av tillstånd att använda radiosändare eller ändring av villkor i ett sådant tillstånd.

Paragrafen reglerar vem som får överklaga beslut enligt lagen.

Enligt det nya *andra stycket* får Säkerhetspolisen och Försvarsmakten överklaga vissa beslut som gäller tillstånd att använda radiosändare för att radioanvändning inte ska skada Sveriges säkerhet. Det kan t.ex. röra fall där beslutsmyndigheten inte förenat ett tillstånd med villkor i enlighet med Säkerhetspolisens eller Försvarsmaktens önskemål. Av 19 § följer att beslutsmyndigheten i sådana fall är motpart i domstol.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

11.2 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

15 kap. Sekretess till skydd för rikets säkerhet eller dess förhållande till andra stater eller mellanfolkliga organisationer

Sekretessbrytande bestämmelser

3 a § Sekretessen enligt 1, 1 a eller 2 § hindrar inte att Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt 7 kap. 6 § första stycket 4 lagen om elektronisk kommunikation.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Paragrafen är ny. Den innehåller sekretessbrytande bestämmelser för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten när det gäller uppgifter som omfattas av utrikessekretess, sekretess i det internationella samarbetet och försvarssekretess.

Första stycket gör det möjligt att lämna sekretessbelagda uppgifter till Post- och telestyrelsen i ärenden om tillstånd att använda radiosändare så att myndigheten kan få underlag för att tillämpa bestämmelserna om Sveriges säkerhet i 3 kap. 6, 11 och 23 §§ och 7 kap. 6 § LEK.

Enligt andra stycket bryts sekretessen endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Det ska alltså göras en intresseavvägning.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

17 kap. Sekretess till skydd främst för myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn

Tillstånd att använda radiosändare

Sekretessbrytande bestämmelse

4 b § Sekretessen enligt 4 a § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende som avses där.

Paragrafen är ny. Den innehåller en sekretessbrytande bestämmelse för PTS när det gäller uppgifter som omfattas av sekretess enligt 4 a §.

Bestämmelsen gör det möjligt att lämna sekretessbelagda uppgifter till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ärenden om tillstånd att använda radiosändare när prövningen ska ske efter allmän inbjudan till ansökan enligt 3 kap. 8 § LEK.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

18 kap. Sekretess till skydd främst för intresset av att förebygga eller beivra brott

Förundersökningar, underrättelseverksamhet, m.m.

Sekretessbrytande bestämmelser

4 a § Sekretessen enligt 2 § hindrar inte att Säkerhetspolisen lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt 7 kap. 6 § första stycket 4 lagen om elektronisk kommunikation.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Paragrafen är ny. Den innehåller en sekretessbrytande bestämmelse för Säkerhetspolisen när det gäller uppgifter som omfattas av sekretess för underrättelseverksamhet m.m.

Första stycket gör det möjligt att lämna sekretessbelagda uppgifter till PTS i ärenden om tillstånd att använda radiosändare så att styrelsen kan tillämpa bestämmelserna om Sveriges säkerhet i 3 kap. 6, 11, 23 och 24 §§ och 7 kap. 6 § LEK.

Enligt andra stycket bryts sekretessen endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Det ska alltså göras en intresseavvägning.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

19 kap. Sekretess till skydd för det allmännas ekonomiska intresse

Upphandling m.m.

Sekretessbrytande bestämmelse

3 b § Sekretessen enligt 3 § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende om tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen är ny. Den innehåller en sekretessbrytande bestämmelse för PTS när det gäller uppgifter som omfattas av sekretess vid upphandling m.m.

Bestämmelsen gör det möjligt att lämna sekretessbelagda uppgifter till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vilka som är sökande i tillståndsärenden när prövningen ska ske efter allmän inbjudan till ansökan enligt 3 kap. 8 § LEK.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

Sammanfattning av betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92)

Radiofrekvenser är elektromagnetiska vågor med frekvenser från 9 kHz till 3 000 GHz. Radiofrekvenser (radiospektrum eller enbart spektrum) är en nödvändig förutsättning för mobiltelefoni och mobil uppkoppling till internet, men även för all annan trådlös kommunikation och radioanvändning inom en lång rad sektorer. Radiospektrum används exempelvis för navigering, meteorologi, försvar, forskning, brottsbekämpning, krisberedskap, luftfart, sjöfart, väg- och järnvägstransporter, satelliter, medieproduktion samt utsändning av radio och tv. I och med samhällets digitalisering kommer spektrum användas inom allt fler områden för att koppla samman människor, system, sensorer, samt fordon och andra ting.

Radiospektrum är en begränsad resurs som får allt större betydelse i samhället. Att behovet av radiospektrum ökar gäller även för kollektiva nyttigheter och statlig användning, exempelvis för Försvarmakten. Konkurrensen om radiospektrum ökar därför, även mellan myndigheter. Det förekommer redan i dag att flera myndigheter med samhällsviktiga uppdrag vill ha tillgång till frekvensutrymmen som innehas eller används av andra samhällsviktiga myndigheter eller annan samhällsviktig verksamhet. Det har till exempel framkommit att Polismyndigheten uttryckt intresse för frekvensutrymme som innehas av Försvarmakten och Försvarmakten har i sin tur uttryckt intresse för frekvensutrymme som innehas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och frekvenser som i dag är allokerade för digital marksänd ljudradio (DAB).

Radiospektrum har ett betydande värde för samhället. I Sverige bedöms användningen av radiospektrum bidra till bruttonationalprodukten med mellan 138 miljarder och 230 miljarder kronor per år. Det är således av ett stort intresse för samhället att denna resurs används på ett sådant sätt att största möjliga nytta för samhället skapas och så att samhällets mål kan mötas på ett effektivt sätt. Även en mindre effektivitetsökning i hur radiospektrum används kan bidra positivt till Sveriges ekonomi, tillväxt och möjlighet att leva upp till politiska mål. Radiospektrum är en gemensam resurs för Sverige. Utredningen anser att radiospektrumresursen i högre utsträckning bör omsättas i värde för staten som sedan kan fördela detta värde i enlighet med politiska mål och beslut. Det största värdet för Sverige skapas dock av en samhällsekonomiskt effektiv radioanvändning i sig.

Frekvensförvaltningen behöver moderniseras om radiospektrum ska kunna ge så stor samhällsnytta som möjligt och samhällets framtida behov av radioanvändning ska kunna mötas. Frekvensförvaltningen behöver kunna skapa en jämn spelplan för olika radiotekniker och radiotillämpningar så att den teknik och de plattformar som efterfrågas också kan utvecklas. Regler och villkor behöver vara tydliga, likabehandlande, konkurrensfrämjande och inte för betungande för att främja investeringar. Om reglerna för frekvensförvaltningen inte ändras ser utredningen en risk att Sverige inte kan dra full nytta av digitaliseringen och de nya mobila tjänster som utvecklas bland annat för femte generationens teknik för mobila kommunikationssystem (5G) och dess efterföljare, eftersom användning

som bygger på ny teknik då kommer få svårt att få tillgång till lämpliga radio-tillstånd.

Utredningen lämnar flera förslag som syftar till att samhällets behov av tillgång till spektrum ska kunna mötas så effektivt som möjligt i dag och i framtiden. De flesta förslagen kan hanteras separat eller tillsammans som en helhet. Utredningens förslag om nyttjandeavgifter för spektrum måste dock ses som en nyckel för att flera av de andra förslagen ska kunna genomföras framgångsrikt.

Utredningen lämnar vidare förslag som syftar till att stärka nationella säkerhetsintressen när det gäller tillståndsgivning av radiosändartillstånd. Dessa förslag kan även de hanteras separat eller som en helhet.

Uppdraget

Utredningen har uppdraget att föreslå hur frekvensanvändningen kan planeras på lång sikt, åren 2027–2047, för att kunna möta samhällets behov så effektivt som möjligt. I uppdraget har bland annat ingått att undersöka de radiospektrumrelaterade förutsättningarna för olika kollektiva nyttigheter såsom sjöfart, transporter och trafikledning, totalförvar, brottsbekämpning, räddningstjänst, radio och tv i allmänhetens tjänst och forskning. I uppdraget har även ingått att se över den reglering som styr rätten att använda radiofrekvenser i de delar som avser samhällsviktiga aktörers intressen och föreslå de författningsändringar som behövs för att samhällsviktiga aktörers behov av radiofrekvenser ska tillgodoses och nationella säkerhetsintressen säkerställas i högre utsträckning. Utredningens direktiv finns bifogade till betänkandet.

Framtidens spektrumanvändning åren 2027–2047

En av de tydligaste trenderna på medellång och lång sikt är en ökad radioanvändning och därmed efterfrågan på radiotillstånd och tillgång till radiofrekvenser. Utredningen har tagit del av trender avseende radioanvändning inom olika områden och sektorer som krisberedskap, brottsbekämpning, försvar, digitalisering, det uppkopplade samhället, teknikutvecklingen, trafik- och transporter samt radio- och tv-användning. Inom princip samtliga sektorer, med undantag för marksänd tv och DAB, är trenden i dag en ökad radioanvändning. De bakomliggande drivkrafterna är nya tjänster och ökade behov av mobilitet och dataöverföring.

Det finns flera faktorer som kan ha betydelse för framtidens radioanvändning. Vissa faktorer är sådana som helt eller delvis kan påverkas som till exempel regelverk och mikroekonomiska förutsättningar medan andra faktorer är sådana som är svårare att påverka som till exempel det säkerhetspolitiska läget.

Det sker en utveckling mot att samma radionät kan inrymma flera olika typer av radiosändare, både på marken och i luften och rymden. Tekniska skäl för separata infrastrukturer som endast betjänar en tjänst försvinner med den tekniska utvecklingen. Sannolikt kommer emellertid militär kommunikation fortsätta att huvudsakligen vara separat, på grund av sina specifika behov av förmågor, sekretess och säkerhetsskydd.

vilka digitala tjänster som kan erbjudas och vilka behov av trådlös kommunikation som kan mötas kommer under åren 2027–2047 fortfarande att

begränsas av möjligheten att bygga ut kapacitet i de trådlösa näten till rimlig kostnad. Det är också beroende av stora och kontinuerliga investeringar i radionät och -teknik.

Den massiva ökningen av efterfrågan på radiospektrum och möjligheten att använda radiosändare, liksom av slutanvändarnas efterfrågan på trådlös bredbandskapacitet, medför ett stort behov av att förändra reglerna för spektrumförvaltningen för att inte samhällets utveckling ska hindras av brist på tillstånd för att använda radiosändare.

Frekvensförvaltningen behöver skapa förutsättningar för både en teknisk och samhällelig utveckling som stödjer samhällets, individers och medborgarnas behov.

I princip allt praktiskt användbart radiospektrum mellan det hörbara till det synliga har redan i dag tagits i anspråk vilket ställer kraven på spektrumeffektiva teknologier på sin spets, jämför bilaga 3. Användare som tilldelats spektrum i en tid av god tillgång till spektrum måste uppgradera sina system eller lämna plats för effektivare teknologier. En konsekvens av detta är att alla användare av spektrum bör behandlas likvärdigt, för att uppmuntra modernisering mot mer spektrumeffektiva lösningar och ge plats för nya tillämpningar.

En spektrumförvaltning för framtidens samhälle

Efterfrågan på och värdet av radiospektrum ökar och förväntas att öka även i framtiden. Utredningen anser att frekvensförvaltningen behöver skapa en jämn spelplan för olika radiotekniker och radiotillämpningar så att den teknik och de plattformar som efterfrågas också kan utvecklas. För att skapa förutsättningar för de investeringar som är nödvändiga, behöver regler och förutsättningar vara tydliga, likabehandlande, konkurrensfrämjande och inte för betungande. Tillgång till radiospektrum har ett värde som många gånger kan vara betydande. Utredningen anser att staten bör kunna fördela detta värde i enlighet med politiska mål och beslut i stället för att radiospektrum delas ut till vissa aktörer vilket kan framstå som en dold subvention. Att göra en detaljerad planering av frekvensanvändningen i Sverige till åren 2027–2047 är inte meningsfullt. Med det tidsperspektivet är osäkerheterna kring inte minst teknikutveckling och det internationella harmoniseringsarbetet alltför stora. Därför föreslår utredningen att lagen förändras så att framtidens behov av att använda radiosändare och radiomottagare kan mötas, oavsett utvecklingen. Det är nödvändigt att redan i dag skapa de fundament som behövs för att behoven av radioanvändning ska kunna mötas under tidsperioden 2027–2047. Ledtiderna för förändringar i frekvensanvändningen är långa på grund av det internationella samarbets- och utvecklingsarbete som krävs. Det krävs dessutom förberedelser i god tid om inte förändringarna ska leda till stora kostnader för enskilda radioanvändare. Investeringshorisonten för radioutrustning är oftast lång, upp till trettio år för vissa tillämpningar. Förutsebarhet krävs för att marknadsaktörer ska vara trygga att investera i infrastruktur och radioutrustning. I vissa fall kan staten redan nu behöva planera eller genomföra åtgärder för att förbereda inför åren 2027–2047.

Utredningen lämnar elva förslag som syftar till att kunna möta framtida radiospektrumbehov så effektivt som möjligt. Vissa av förslagen innebär lag- och förordningsändringar och andra förslag är av mer strategisk karaktär.

1. Allt spektrum ska prissättas. Prissättningen ska leda till en samhälls-ekonomiskt effektiv spektrumanvändning. En sådan nyttjandeavgift innebär att de aktörer som använder radiospektrum kommer vara så effektiva som möjligt givet deras verksamhet. Radiospektrum är en gemensam resurs. Denna resurs bör omsättas i värde, som kan fördelas i enlighet med politiska mål och beslut. Detta i stället för att spektrum delas ut till vissa aktörer, vilket kan framstå som en dold subvention. Det största värdet för Sverige skapas dock av radioanvändningen i sig. Förslaget är avgörande för att många av de andra förslagen ska kunna genomföras framgångsrikt.

2. All radioanvändning ska behandlas lika innebär att även radioanvändning som innebär enbart mottagning ska kunna ges tillstånd. Med sådana tillstånd kommer också en skyldighet att betala för de frekvenser som då inte kan användas till annan radioanvändning. Radiomottagningen ges därmed möjlighet till rättsligt skydd mot skadlig störning och kan beaktas i frekvensplaneringen på motsvarande sätt som radiosändare.

3. Ökat fokus på samhällsekonomisk effektivitet i spektrumförvaltningen. Frekvensförvaltningen ska utgå från att användningen av radiofrekvenserna ska vara samhällsekonomiskt effektiv.

4. Tillstånd ska beviljas i det lämpligaste frekvensområdet. Tillståndsmyndigheten, inte sökanden, ska ange vilka frekvenser som ett visst tillstånd att använda radiosändare är knutet till.

5. Förenklad process för allmänna inbjudningsförfaranden genom att i högre utsträckning än idag möjliggöra för generella föreskrifter om allmänna inbjudningsförfaranden.

6. Möjliggöra allmänna inbjudningsförfaranden i fler fall. Särskilt för sådan radioanvändning som inte är avsedd att tillhandahållas till allmänheten.

7. Konkurrensutsättning av enskilda tillstånd att använda radiosändare för att i högre utsträckning kunna göra avsteg från först-till-kvarn-principen.

8. Anta en strategisk inriktning för det internationella harmoniseringsarbetet. En långsiktig strategisk inriktning för det internationella harmoniseringsarbetet kan göra att Sverige blir effektivare i att väcka och få gehör för internationella beslut som gynnar svensk spektrumförvaltning.

9. Förbered för eventuella förändringar av de frekvensband som används för radio och tv. Vikande efterfrågan att ta emot tv och digital ljudradio över marknätet kan leda till ändringar i de internationella allokeringarna vilket Sverige bör vara förberedda på.

10. Inför en möjlighet att ställa villkor om förmedling av public service-innehåll i tillstånd att använda radiosändare. Vikande efterfrågan på att ta emot tv och digital ljudradio över marknäten kan innebära ökade svårigheter för public service-företagen att nå ut med sitt innehåll till hela befolkningen. Tillståndsvillkor om förmedling av public service-innehåll kan vara ett verktyg för att säkerställa att befolkningen fortsatt får tillgång till public service-innehåll.

11. Digitalisera spektrumförvaltningen. Om spektrumförvaltningen digitaliseras kan den bli mer effektiv och rättssäker.

Förstärkning för nationella säkerhetsintressen

Av Sveriges nationella säkerhetsstrategi framgår bland annat att de interna och externa hot som samhället i dag möter är mer komplexa än tidigare. Ett fundamentalt mål för arbetet med Sveriges säkerhet är att värna invånarnas liv och hälsa. Skyddet av invånarnas trygghet och säkerhet är tätt sammankopplat med skyddet av viktiga samhällsfunktioner och grundläggande värden. Den militära säkerhetspolitiska situationen i Europa och i vårt närområde har försämrats. Kriser eller incidenter som även inbegriper militära maktmedel kan uppstå och militära angreppshot kan aldrig uteslutas. Vad gäller hot mot infrastruktur kan särskilt nämnas störningar i och bortfall av viktiga stödsystem, exempelvis informations- och kommunikationssystem och kontrollcentraler.

Utredningen lämnar sex förslag och gör en bedömning som syftar till att stärka Sveriges nationella säkerhetsintressen. Alla förslag utom den sista bedömningen berör situationen att Sverige inte är i krig eller krigsfara.

1. Radiofrekvenser till försvar och brottsbekämpning säkerställs genom att tydligare reglera processen för tilldelning av radiofrekvensutrymme för vissa försvars- och säkerhetsmyndigheter samt att uppgifter knutna till dessa myndigheter ges en prioriterad ställning och särskild tyngd vid tilldelningen.

2. Stärk möjligheten för nationella gemensamma kommunikationstjänster för krisberedskap och totalförsvar att få tillgång till de frekvenser som krävs för denna verksamhet bland annat genom att förtydliga hur behovsprövningen ska göras.

3. Inför en möjlighet att ställa villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet för tillstånd att använda radiosändare eller skyddad mottagning. Genom möjligheten att ställa sådana villkor kan tillståndsmyndigheten snabbt återkalla tillståndet om villkoret inte skulle vara uppfyllt.

4. Tillstånd och överlåtelse av tillstånd ska kunna vägras om förvärvarens radioanvändning kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet. Det är viktigt att tillståndsmyndigheten har möjlighet att agera för att säkerställa Sveriges säkerhet för alla situationer i frekvensförvaltningen det ska därför inte vara möjligt att kringgå regelverket genom exempelvis överlåtelser.

5. Tillstånd får återkallas om radioanvändningen kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet. För att regelverket ska bli heltäckande är det viktigt att tillståndsmyndigheten har möjlighet att agera för att säkerställa Sveriges säkerhet för alla situationer i frekvensförvaltningen, även för redan beviljade tillstånd.

6. Mobiloperatörer ska kunna erbjuda prioritetsfunktioner till vissa aktörer. Kommunikationsnät med mobil anslutningspunkt kan vid särskilda händelser som till exempel större evenemang, terrordåd, olyckshändelser eller naturkatastrofer bli överbelastade på grund av ett stort antal uppkopplingar. Med en funktionalitet för prioritet i dessa kommersiella kommunikationsnät blir det lättare för myndigheter eller andra aktörer att upphandla prioriterad kommunikation utifrån sina behov. Endast vissa aktörer bör emellertid ha möjlighet att upphandla sådana funktioner.

7. Förbered föreskrifter om elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster. Är Sverige i krig eller krigsfara eller om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara,

får regeringen meddela de föreskrifter om elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster samt annan radioanvändning som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt. Utredningen föreslår att sådana föreskrifter tas fram. I en sådan situation som regeln avser kan det finnas behov av att regeringen snabbt kan agera för att säkerställa frekvensutrymme, de kommunikationsnät, kommunikationstjänster samt annan radioanvändning som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt. Om sådana föreskrifter meddelas i förväg finns gott om tid att dels ta fram föreskrifterna enligt ordinarie beredningsförfarande, dels öva tillämpningen av föreskrifterna. Frekvensutrymme för det militära och det civila försvaret av Sverige i händelse av krig eller krigsfara säkerställs också med en sådan förordning.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningen föreslår att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2021 men att regeln om att alla tillstånd ska betala nyttjandeavgift börjar tillämpas den 1 januari 2025 för att ge berörda företag, myndigheter och andra aktörer tid att anpassa sig till den nya regleringen.

Konsekvenser av förslagen

Utredningens förslag syftar till att framtida behov av att använda radiosändare och skyddad mottagning ska kunna mötas. Förslagen bedöms leda till en ökad samhällsnytta av radiospektrum och ha positiva effekter för Sveriges tillväxt och ekonomi. Utredningens förslag om nyttjandeavgift tillstånd att använda radiosändare eller skyddad mottagning medför ökade kostnader för de tillståndshavare som i dag inte betalar för sin spektrum-användning. Kostnaderna kan vara betungande men utredningen anser att förslaget är väl motiverat för att kunna möta framtidens behov av spektrum och åstadkomma en långsiktigt hållbar spektrumförvaltning. Förslaget innebär även att vissa statliga myndigheter får ökade kostnader och utredningen föreslår att dessa ökade kostnader ersätts med ökade förvaltningsanslag. Eftersom avgiften betalas till staten och myndigheterna kompenseras genom motsvarande ökning av anslaget innebär förslaget ingen kostnad för de offentliga finanserna.

Utredningen bedömer att nyttjandeavgift för tillstånd att använda radiosändare eller skyddad mottagning och att alla tillstånd ska behandlas lika skapar en mer rättvis konkurrenssituation mellan olika radiobaserade tjänster.

Utdrag av betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lag (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 1 kap. 1 och 7 §§, 3 kap. 1, 3, 6–8 §§, 11–12 §§ och 23–24 §§ och 7 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 3 kap. 6 a, 6 b, 11 b §§, 5 kap. 7 e § och 8 kap. 17 a §, av följande lydelse.

Lydelse från och med den 1 mars Föreslagen lydelse
2019

6 §¹

Tillstånd att använda radiosändare ska beviljas, om

1. det kan antas att radiofrekvenserna kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet, 2. radioanvändningen utgör en *samhällsekonomiskt* effektiv användning av frekvensutrymmet

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som *behövs* för verksamhet som avses i 3 §, *och*

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som *krävs* för verksamhet som avses i 3 § *eller för nationella kommunikationstjänster för krisberedskap och totalförvar,*

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skäligen anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skäligen anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren, *och*

¹ Lagrådsremissen behandlar endast förslaget avseende första stycket 7.

7. om det kan antas att radioanvändningen inte vållar fara för Sveriges säkerhet.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns.

Om tillståndet avser en viss radiosändare ska denna, tillsammans med avsedd radiomottagare, vara så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

Behovsprövningen i första stycket 5 gällande nationella gemensamma kommunikationstjänster för krisberedskap och totalförsvaret ska beakta finansiering och tidpunkt för när sändarna ska tas i bruk och säkerställa en frekvens-tilldelning som medger att målen för de gemensamma kommunikationstjänsterna uppfylls så samhällsekonomiskt effektivt som möjligt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om behovsprövningen enligt fjärde stycket.

11 §²

Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

Tillstånd att använda radiosändare eller för skyddad mottagning får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. det geografiska område som tillståndet avser,
5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
6. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
7. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, *samt*
8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §,
9. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.
9. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande,

² Lagrådsremissen behandlar endast förslaget avseende första stycket 10.

10. krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet,

11. om det skydd för mottagningen som tillståndet avser, samt

12. tillhandahållande av public service-innehåll.

Villkor enligt första stycket som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas, får meddelas endast om det krävs för att

1. undvika skadlig störning,
2. säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
3. skydda människors liv eller hälsa,
4. tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
5. tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster för vilka tillstånd meddelats enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas, får meddelas endast om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa, eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

23 §³

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,
2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare, *skyddad mottagning* eller nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

4. förvärvaren inte tidigare har fått tillstånd återkallat på grund av att denne antagits ha vållat fara för Sveriges säkerhet, och

5. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Om tillståndet har meddelats före den 1 januari 2021 får medgivande

inte lämnas om förvärvarens radioanvändning kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är utan verkan.

24 §

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första stycket, *andra* stycket första meningen och *fjärde* stycket ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller det av tillstånd att använda radiosändare.

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första stycket, *tredje* stycket första meningen och *femte* stycket ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller det av tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

7 kap.

6 §⁴

Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, *eller*

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17, *17 a* eller 18 §,

5. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

5. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas, *eller*

6. radioanvändningen kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 §.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

⁴ Lagrådsremissen behandlar endast förslaget avseende första stycket 6.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
2. Bestämmelsen i 8 kap. 17 a § tillämpas dock för tid från och med den 1 januari 2025.

Följande remissinstanser har lämnat remissvar: Affärsverket Svenska kraftnät, Bauer Media Group AB, Bonnier Broadcasting AB, Chalmers tekniska högskola, Datainspektionen, Discovery Networks Sweden AB, Ekonomistyrningsverket, Elsäkerhetsverket, Energimyndigheten, Ericsson AB, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Försvarmakten, Förvaltningsrätten i Stockholm, Hi3G Access AB, Inspektionen för strategiska produkter, IT&Telekomföretagen, Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, Kungl. Tekniska högskolan, Kustbevakningen, Luftfartsverket, Lunds universitet, Läkemedelsverket, Länsstyrelsen Dalarnas län, Länsstyrelsen Norrbottens län, Länsstyrelsen Värmlands län, Länsstyrelsen Östergötlands län, Malmö kommun, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för press, radio och tv, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Nordic Entertainment Group AB, Närradions Riksorganisation, Piteå kommun, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen, PostNord AB, Public Servicerådet, Publicistklubben, Regelrådet, Region Jämtland Härjedalen, RISE Research Institutes of Sweden AB, Rymdstyrelsen, SAAB AB, Sjöfartsverket, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Socialstyrelsen, Statens jordbruksverk, Statens kulturråd, Stockholms kommun, Strålsäkerhetsmyndigheten, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Swedavia AB, Svensk scenkonst, Svenska Journalistförbundet, Svenska Rymdaktiebolaget, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB, Teknikföretagen, Tele2 Sverige AB, Säkerhetspolisen, Telenor Sverige AB, Telia Company AB, Teracom AB, Tillväxtverket, Totalförsvarets forskningsinstitut, Trafikverket, Transportstyrelsen, Tullverket, Umeå universitet, Uppsala universitet (juridiska fakultetsnämnden), Verket för innovationssystem, Vetenskapsrådet, Västra Götalandsregionen och Östersunds kommun.

Remissvar har dessutom lämnats av Boliden AB, dataskydd.net, Domstolsverket, Elöverkänsligas riksförbund, Fortifikationsverket, Föreningen Sveriges sändaramatörer, Region Sörmland, Region Uppsala, Region Värmland, Region Västmanland, Region Örebro län, Region Östergötland, Räddningstjänsten Östra Blekinge, Svenska Nationalkommittén för Radiovetenskap, Svenska Nationalkommittén för Radiovetenskap och Svenska stadsnätsföreningen.

Följande remissinstanser har inte lämnat remissvar eller har avstått från att yttra sig: AB Volvo, Blekinge tekniska högskola, Boliden AB, Borgholms kommun, Boxer TV Access AB, Business Sweden, Falu kommun, Företagarna, Gnosjö kommun, Google Sverige, Gotlands kommun, Hela Sverige ska leva, Huawei Technologies Sweden AB, Huddinge kommun, Härjedalens kommun, Härnösands kommun, Institutet för rymdfysik, Karlskrona kommun, Kils kommun, Kiruna kommun, Kumla kommun, Leksands kommun, Luleå tekniska universitet, Luossavaara Kiirunavaara AB, Musik Sverige, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Mölndals kommun, Net1 Sweden, Orusts kommun, Publicistklubben, Region Gotland, Region Skåne, Riksteatern, RUAG Space AB,

Bilaga 3

SAS AB, Scania AB, SES Astra AB, SIS – Swedish Standards Institute, Skellefteå kommun, SMÅKOM, SOS Alarm AB, Stiftelsen Industriefonden, Stockholms kommun, Strålsäkerhetsmyndigheten, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Säkerhets- och försvarsföretagen, Trafikförvaltningen Stockholms läns landsting, Uppsala kommun, Volvo Cars AB och Österåkers kommun.

Sammanfattning av promemorian

Kompletterande förslag till betänkandet

Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92)

I promemorian lämnas förslag till ändringar i lagen om elektronisk kommunikation, offentlighets- och sekretesslagen och förordningen om elektronisk kommunikation. Förslagen kompletterar de förslag som Utredningen om radiospektrumanvändning i framtiden har lämnat i betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92), i de delar som syftar till att radioanvändning inte ska vålla fara för Sveriges säkerhet.

I promemorian föreslås att Post- och telestyrelsen ska samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten innan styrelsen fattar beslut om dels ansökningar om tillstånd att använda radiosändare och om medgivande av överlåtelse eller uthyrning av sådana tillstånd, när det gäller frågan om radioanvändningen kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet, dels behovet av att förena tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka sådana villkor som ett tillstånd i så fall bör förenas med. Vidare föreslås sekretessbrytande bestämmelser för att möjliggöra nödvändigt informationsutbyte mellan Post- och telestyrelsen, Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i samrådsförfarandet. Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ska även kunna begära att tillsynsmyndigheten prövar om ett tillstånd ska återkallas eller tillståndsvillkor ändras för att radioanvändningen kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet. Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ska kunna överklaga beslut som omfattas av samrådsskyldigheten.

Författningsändringarna, och de förslag som utredningen har lämnat i syfte att radioanvändning inte ska vålla fara för Sveriges säkerhet, ska träda i kraft den 1 december 2019.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 19 och 19 a §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

19 §¹

En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol. *Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.*

En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol. *När ett beslut överklagas är myndigheten motpart i domstolen.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Kammarrättens avgörande i ett mål enligt denna lag får inte överklagas.

19 a §²

Beslut enligt denna lag får överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och även av annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet.

Säkerhetspolisen och Försvarsmakten får överklaga beslut som gäller

1. beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller medgivande till överlåtelse eller uthyrning av sådant tillstånd,

2. att förena tillstånd att använda radiosändare med villkor, eller

3. återkallelse av tillstånd att använda radiosändare eller ändring av villkor i sådana tillstånd.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2019.

¹ Senaste lydelse 2007:881.

² Senaste lydelse 2009:546.

Häriigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)¹ dels att nuvarande 17 kap. 4 b och c §§ ska betecknas 17 kap. 4 c och d §§,

dels att rubrikerna närmast före 15 kap. 3 § och 18 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 17 kap. 4 b och c §§ ska sättas närmast före 17 kap. 4 c och d §§,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 15 kap. 3 a §, 17 kap. 4 b §, 18 kap. 4 a § och 19 kap. 3 b §, och närmast före 17 kap. 4 b § och 19 kap. 3 b § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

Sekretessbrytande bestämmelser

3 a §

Sekretessen enligt 1, 1 a eller 2 § hindrar inte att Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten lämnar uppgifter som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgifterna avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande till överlåtelse eller uthyrning av tillstånd enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som ett tillstånd i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt 7 kap. 6 § första stycket 6 lagen om elektronisk kommunikation.

Uppgifter får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

¹ Senaste lydelse av
17 kap. 4 b § 2011:779
17 kap. 4 c § 2018:1114.

17 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

4 b §

Sekretessen enligt 4 a § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende som avses där.

18 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

Sekretessbrytande bestämmelser

4 a §

Sekretessen enligt 2 § hindrar inte att Säkerhetspolisen lämnar uppgifter som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgifterna avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande till överlåtelse eller uthyrning av tillstånd enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation kan antas vålla fara för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som ett tillstånd i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt 7 kap. 6 § första stycket 6 lagen om elektronisk kommunikation.

Uppgifter får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

19 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

3 b §

Sekretessen enligt 3 § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende

om tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Bilaga 5

Denna lag träder i kraft den 1 december 2019.

Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har lämnat remissvar: Blekinge tekniska högskola, Datainspektionen, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, Elsäkerhetsverket, Energimyndigheten, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Förvaltningsrätten i Stockholm, Hi3G Access AB, Inspektionen för strategiska produkter, IT&Telekomföretagen, Kammarrätten i Stockholm, Konkurrensverket, Kustbevakningen, Länsstyrelsen Värmlands län, Malmö kommun, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för press, radio och tv, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, RISE Research Institutes of Sweden AB, Rymdstyrelsen, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statens kulturråd, Stockholms kommun, Strålsäkerhetsmyndigheten, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Svenska Journalistförbundet, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Säkerhets- och försvarsföretagen, Säkerhetspolisen, Teknikföretagen, Tele2 Sverige AB, Telenor Sverige AB, Tillväxtverket, Totalförsvarets forskningsinstitut, Trafikverket, Transportstyrelsen, och Västra Götalandsregionen.

Remissvar har därutöver lämnats av Föreningen Sveriges sändaramatörer.

Följande remissinstanser har inte lämnat remissvar eller har avstått från att yttra sig: AB Volvo, Affärsverket Svenska kraftnät, Bauer Media Group AB, Boliden AB, Bonnier Broadcasting/TV4, Borgholms kommun, Boxer TV Access AB, Business Sweden, Chalmers tekniska högskola, Discovery Networks Sweden, Ericsson AB, Falu kommun, Folkets Hus och Parker, Företagarna, Gislaveds kommun, Gnosjö kommun, Google Sverige, Gotlands kommun, Hela Sverige ska leva, Huawei Technologies Sweden AB, Huddinge kommun, Härjedalens kommun, Härnösands kommun, Institutet för rymdfysik, Justitiekanslern, Karlskrona kommun, Kils kommun, Kiruna kommun, Kommerskollegium, Konsumentverket, Kumla kommun, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, Kungl. Tekniska högskolan, Leksands kommun, Luftfartsverket, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Luossavaara Kiirunavaara AB, Läkeemedelsverket, Länsstyrelsen Dalarnas län, Länsstyrelsen Dalarnas län, Länsstyrelsen Norrbottens län, Länsstyrelsen Östergötlands län, Musiksverige, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Mölndals kommun, Net1 Sweden, Nordic Entertainment Group AB, Närradios riksorganisation, Orusts kommun, Piteå kommun, PostNord AB, Public Servicerådet, Publicistklubben, Region Gotland, Region Jämtland Härjedalen, Region Skåne, Riksteatern, RUAG Space AB, SAAB AB, SAS AB, Scania AB, SES Astra AB, SIS – Swedish Standards Institute, Sjöfartsverket, Skellefteå kommun, Skogsstyrelsen, SMÅKOM, SOS Alarm AB, Statens jordbruksverk, Stiftelsen Industrifonden, Swedavia AB, Svensk scenkonst, Svenska Rymdaktiebolaget, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Utbildningsradio AB, Telia Company AB, Teracom AB, Trafikförvaltningen Stockholms läns landsting, Tullverket, Umeå universitet, Uppsala kommun, Uppsala universitet (juridiska fakultetsnämnden), Verket för innovationssystem, Vetenskapsrådet, Volvo Cars AB, Östersunds kommun och Österåkers kommun.